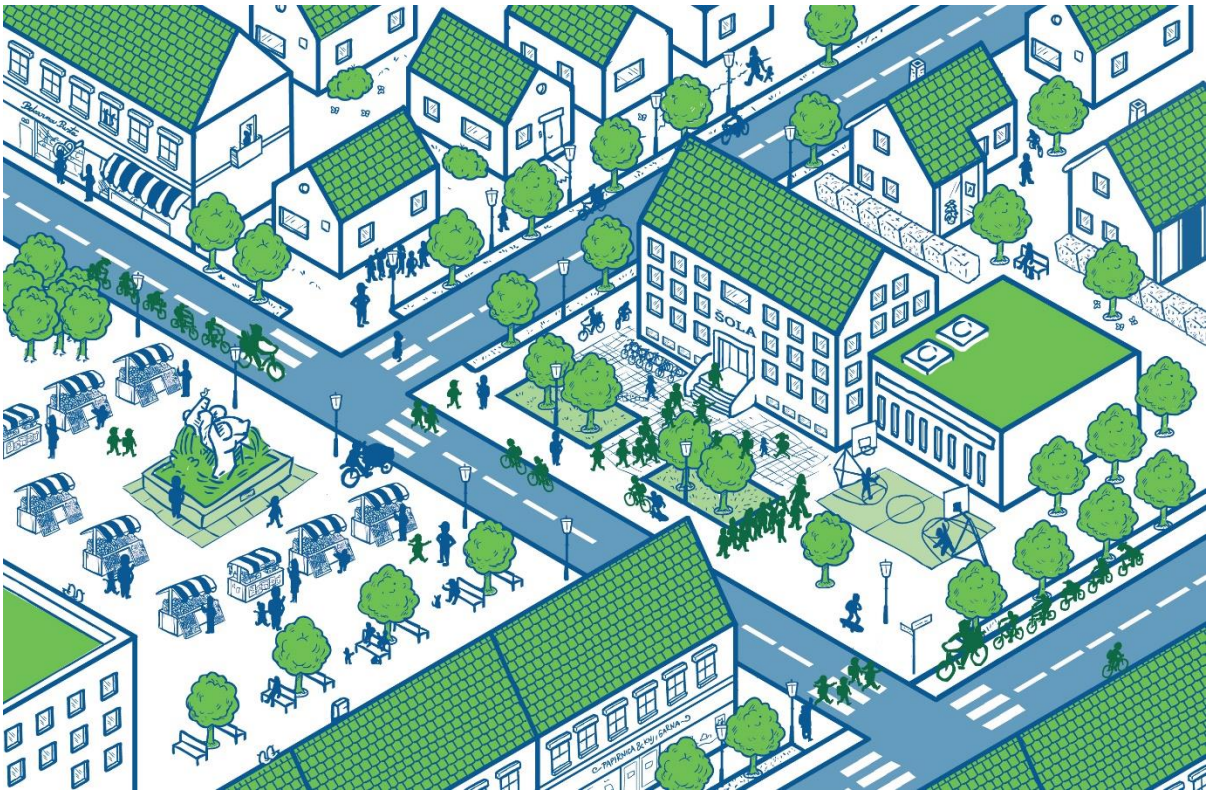

Načrtujmo skupaj zdravo mesto!

Lokalni načrt hodljivosti za Črno na Koroškem

»predlog«

Ljubljana, november 2020

Naloga:

Načrtujmo skupaj zdravo mesto! Lokalni načrt hodljivosti za Črno na Koroškem, »predlog«

November, 2020

Izdelali	Dr. Maja Simoneti, IPoP - Inštitut za politike prostora Jana Okoren, IPoP - Inštitut za politike prostora Goran Jakovac, IPoP - Inštitut za politike prostora Anja Slapničar, IPoP - Inštitut za politike prostora
Sodelovali	Špela Berlot, CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp Katarina Žemlja, CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp Katarina Žakelj, CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp
Specialistka za dostopnost	Dr. Andreja Zapušek Černe, Zavod Dostop

Lokalna delovna skupina

Romana Lesjak (županja, Občina Črna na Koroškem), Lucija Pušnik (Občina Črna na Koroškem) predstavnica občine, Irena Nagernik (Občina Črna na Koroškem), Peter Zajc (RRA Koroška, Regionalna razvojna agencija za Koroško regijo d.o.o.), Helena Pavlič (Nacionalni inštitut za javno zdravje OE Ravne na Koroškem), Milan Javornik (Krajevna skupnost Žerjav), Dalja Pečovnik (CUDV Center za usposabljanje in delo Črna na Koroškem), Tara Simetinger (Komisija za mlade Črna na Koroškem, občinska svetnica), Andrejka Fajmut (SPV Črna, OŠ Črna, koordinatorka Pešbusa in Bicivlaka), Eva Krautberger (ZVC ZD Ravne na Koroškem), Srečko Fajmut (Društvo invalidov Mežiške doline, enota Črna na Koroškem), Jože Gorišek (Društvo upokojencev Črna), Jure Lesjak (KOROCIV – Koroško regionalno stičišče za nevladne organizacije)

Zahvale

Jasmini Keup, Marinki Šumnik, šolarjem OŠ Črna na Koroškem: Urši Z., Lari in Lani P., Metki in Marti O., Viti, Živi in Žani L., Jaku M., Ažbetu P., Ani K., Žaku K., Lari B. in Maju K.., ter vsem občanom Črne, ki so si vzeli čas za izpolnjevanje spletnega vprašalnika.

Posebna zahvala Petru Zajcu (RRA Koroška in UI RS) za sodelovanje in pomoč pri posredovanju pobude za umirjanje prometa na Direktorat RS za infrastrukturo ter Romani Pečnik iz Občine Krško za uvid v dobro prakso umirjanja prometa na državnih cestah v okolici osnovnih šol.

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

POVZETEK

*Pričujoče poročilo predstavlja delo, ki je bilo opravljeno v procesu priprave **Lokalnega načrta hodljivosti za občino Črna na Koroškem** (v nadaljevanju LNH). Poročilo ima pet sklopov, ki obsegajo predstavitev občine, predstavitve procesa dela, ugotovitve o stanju ter predloge ukrepov in akcijski načrt. Proces priprave je pokazal, da so v Črni za izboljšanje pogojev za hojo **potrebni infrastrukturni, organizacijski in promocijski ukrepi**.*

*LNH za Črno sta poleti in jeseni 2020 izdelala **IPoP** – inštitut za politike prostora in **CIPRA Slovenija** Društvo za varstvo Alp v sodelovanju z lokalnimi akterji v okviru programa **Aktivno v šolo in zdravo mesto**, ki ga sofinancira **Ministrstvo za zdravje RS**.*

*LNH za Črno je prvi od treh primerov ciljnega **načrtovanja hoji prijaznega bivalnega okolja**, ki bodo pripravljeni v okviru programa Aktivno v šolo in zdravo mesto. Priprava načrta je bila za vse vpletene velik izziv. Po eni strani smo se ob delu tudi učili, kako načrt izdelati, po drugi strani smo morali kljub ukrepom za obvladovanje epidemije speljati delo, ki zahteva veliko sodelovanja z lokalnimi akterji. Poseben izziv je bilo dejstvo, da je občina Črna že zelo aktivna na področju zagotavljanja dobrega zdravja (članica Slovenske mreže Zdravih mest, Občina po meri invalidov, Strateški načrt zdravja, 2019) in trajnostne mobilnosti (CPS, 2018).*

*Priprava LNH je pokazala, da je **pogoje za hojo v Črni vendarle možno in potrebno, na strateški in praktični ravni, še izboljšati**. V sodelovanju z lokalno fokusno skupino, predstavniki občine, organizacij in ustanov, šolarjev, območne enote NIJZ, Regionalne razvojne agencije za Koroško in prebivalci, smo po pregledu občinskih strateških in razvojnih dokumentov ter analizi stanja v prostoru odkrili **več okoliščin, ki preprečujejo, da bi bila peš hoja po Črni res privlačna, udobna in varna za vse**. Ugotovitve LNH se ujemajo z ugotovitvami CPS (2018) hkrati pa jih tudi nadgrajujejo. Predvsem je proces priprave LNH razkril, da **mora občina hojo opredeliti kot zdravju koristno prometno prakso** in jo s tem tako v konceptu zagotavljanja zdravja kot v prometni politiki postaviti v nov položaj.*

*Razmere za hojo kot zdravo in praktično prometno prakso v Črni so dobre. Fizično središče kraja je razvito v radiju 10 do 15 minut zmerno hitre hoje, **vse v Črni je preprosto dostopno peš**, tlakovanje je v glavnem nepoškodovano. Vsak dan po naselju hodijo predvsem **šolarji, varovanci CUDV in redki posamezniki**. Pešci se pri hoji srečujejo z nevarnimi situacijami, pogrešajo logično umeščene prehode, nekatere ureditve še niso primerne za gibalno ovirane, manjkajo pomagala za senzorno ovirane. Velika ovira za udobno in varno hojo po naselju so nepravilno in začasno parkirana vozila.*

*Za dodatno izboljšanje pogojev za hojo mora občina najprej **hojo umestiti v zdravstveno in prometno politiko ter obravnavati problematiko celostno**. Zato, da ustvarili **dobre pogoje za hojo v naselju za vse** ter da bi k hoji po vsakdanjih opravkih **spodbudila več prebivalcev in obiskovalcev kraja,** mora občina Črna ukrepe iz različnih področij povezati ter uveljavljati v vseh*

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

fazah urejanja. Posamezni ukrepi niso dovolj za pozitivno uporabniško izkušnjo, ki spodbuja k hoji.

Ključne ugotovitve iz procesa priprave LNH za Črno lahko strnemo v štiri točke:

1. Hojo je treba povezati s prizadevanji za zdravje prebivalstva. Zaenkrat so prizadevanja za urejanje hoji prijaznega okolja v Črni omejena na prometno področje, načrtovanje šolskih poti in strateško načrtovanje prometa (CPS). Občinski dokumenti in programi, ki odražajo prizadevanje za zdravje prebivalcev pa vključujejo hojo kot rekreativno prakso, ne odražajo pa zavedanja o zdravstvenih koristih hoje kot prometne prakse. Povezava med ukrepi, ki prispevajo k zdravju prebivalcev in okolja ter urejanju prometa lahko pomembno poveča motivacijo lokalne skupnosti in drugih akterjev za uresničevanje hoji prijaznih ureditev in potrebnih sprememb v prometni kulturi.

1. Hitrost in kulturo vožnje v središču naselja je treba prilagoditi možnostim za hojo in potrebam pešca. Pomanjkanje prostora za ureditev ločenih peš poti in parkirna nedisciplina sta v središču naselja velika ovira za varnost in prijetnost hoje. V središču Črne je možno zagotoviti dobre pogoje za hojo edino s prilagojenim prometnim in parkirnim režimom. Vožnjo vozil je treba bistveno upočasniti, parkiranje pa v celoti umakniti na razdaljo 10 do 15 minut hoje ven iz središča.

2. Promet je treba umiriti na odseku državne ceste med osnovno šolo in zdravstvenim domom. Umirjanje prometa pred osnovno šolo že predvideva Celostna prometna strategija, razširitev ukrepa na daljši odsek ceste pa lahko pomembno izboljša tudi varnost varovancev CUDV v prometu.

3. Izboljšati je treba univerzalno dostopnost prostora, storitev in informacij. Ureditve v Črni zaenkrat še ne zagotavljajo enakih možnosti rabe prostora vsem uporabnikov ne glede na funkcionalno oviranost. Posamezne prilagoditve prostora, klančine in podobno ne zadoščajo zares, vzpostaviti je treba varne poti, opremiti prehode za pešce s taktilnimi oznakami in semaforje z zvočnimi signali. Upoštevati je treba zakon o izenačevanju možnosti za invalide (ZIMI) in povezati prizadevanja za dostopnost s prizadevanji za zdravje vseh prebivalcev, predvsem tudi starejših, družin otrok in mladih ter okrepiti sistematično vključevanje Sveta za invalide in koordinacije invalidskih organizacij v urejanje javnega prostora in ustanov. Za podrobno opredelitev ukrepov mora občina v sodelovanju s predstavniki invalidskih organizacij najkasneje do leta 2025 izdelati Strateški načrt dostopnosti.

Maja Simoneti in Jana Okoren, Ljubljana, 20. novembra 2020

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

KAZALO

1. Uvod ... 7
2. Predstavitev občine in izhodišča za opredelitev območja obravnave LNH ... 9
2.1. Profil občine ... 9
2.2. Opredelitev območja obravnave ... 15
3. Proces izdelave LNH za Črno ... 17
Pregled občinskih strateških in izvedbenih dokumentov s področja prometa, zdravja in prostora ... 17
Vzpostavitev lokalne delovne skupine ... 17
Prva fokusna razprava – okvir obravnave in določitev območja ... 18
Analiza stanja in priprava prve ocene hodljivosti ... 18
Urbani sprehod - vključitev šolarjev ... 19
Intervjuji - vključitev dodatnih pogledov na stanje ... 19
Prostorska analiza ... 19
Opredelitev ključnih problemov ... 20
2. fokusna razprava - preveritev analitičnih ugotovitev ... 20
Analiza dostopnosti z vidika izenačevanja možnosti invalidov ... 20
Preveritev ugotovitev s prebivalci ... 20
Nabor ukrepov za izboljšanje pogojev za hojo ... 21
Akcijski načrt ... 21
4. Opredelitev problemov ... 22
4.1. Pregledni seznam problemov, izzivov in ugotovitev ... 23
4.2. Drugi problemi in ugotovitve ... 32
4.3. Dodatna opozorila prebivalcev pridobljena z anketo ... 33
5. Dostopnost ... 34
6. Predlogi ukrepov ... 36
6.1. Infrastrukturni ukrepi ... 37
6.2. Organizacijski ukrepi ... 40
6.3. Ozaveščevalni ukrepi ... 42
7. Akcijski načrt za izboljšanje hodljivosti v Črni na Koroškem ... 45
8. Viri in literatura: ... 52

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Seznam slik:

Slika 1 - Shema postopka priprave LNH.

Slika 2 - Prikaz ugotovitev o pogojih za hojo iz Načrta šolskih poti OŠ Črna na Koroškem 2019/2020

Slika 3 - Trase Pešbusa in Bicivlaka v načrtu Šolskih poti OŠ Črna na Koroškem

Slika 4 - Prikaz najštevilčnejših delovnih migracij delovno aktivnega prebivalstva v občino Črna na Koroškem iz drugih občin v Sloveniji, leta 2019. Vir: SURS

Slika 5 - Prikaz najštevilčnejših delovnih migracij delovno aktivnega prebivalstva iz občine Črna na Koroškem v druge občine v Sloveniji, leta 2019. Vir: SURS

Slika 6 - Grafični prikaz načina potovanja na delo delovno aktivnega prebivalstva v Občini Črna na Koroškem. Vir: Popis 2002

Slika 7 - Shematski prikaz območji naselja Črna na Koroškem.

Slika 8 - Prikaz radijev hodljivosti za naselje Črna na Koroškem.

Slika 9 - Lokacije dodatnih problemov iz vprašalnika.

Seznam prilog:

Priloga 1 – Prikaz rekreacijskih površin in poti

Priloga 2 – Prikaz planinskih poti

Priloga 3 – Orodje za oceno hodljivosti

Priloga 4 – Prikaz porazdelitve na analitične liste

Priloga 5 – Analiza pogojev za hojo - Območje Center – list 01

Priloga 6 – Analiza pogojev za hojo - Območje Javorje – list 02

Priloga 7 – Analiza pogojev za hojo - Območje Pristava - list 03

Priloga 8 – Analiza pogojev za hojo - Območje Rudarjevo - list 04

Priloga 9 – Lokacije problemov in ukrepov v prostoru

Priloga 10 – Najpogosteje opravljene pešpoti

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

1. Uvod

Predlog LNH za Črno na Koroškem je nastal v okviru programa Aktivno v šolo in zdravo mesto. Izvajanje programa vodi IPoP – Inštitut za politike prostora v sodelovanju s CIPRO Slovenija, društvom za varstvo Alp. Program nadaljuje in razširja delo programa Aktivno v šolo (2017-2019). Z organizacijskimi, načrtovalskimi in izobraževalnimi ukrepi v praksi spodbuja aktivno hojo v šolo in ozavešča o pomenu hoje kot zdravju koristne vrste gibanja in okolju prijazne ter vsestranske prometne prakse. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Cilj programa je nuditi podporo šolam in občinam pri omogočanju hoje v šolo s Pešbusom in Bicivlakom ter s pripravo lokalnih načrtov hodljivosti in izobraževanimi seminarji promovirati načrtovanje zdravega bivalnega okolja in koncept Zdravega mesta.

Program naslavlja psihofizične zdravstvene probleme prebivalstva, ki izvirajo iz sedečega načina življenja in "debelilnega" okolja in jih lahko glede na izsledke zdravstvene stroke preprečuje in blaži redna hoja oziroma tudi aktivna mobilnost. Program povezuje zavzemanje zdravstvenega resorja za vsakdanjo telesno dejavnost z lokalnimi ukrepi za spodbujanje hoje in izboljšanje hodljivosti naselij ter razvija zanimanje različni akterjev za zagotavljanje hoji prijaznega okolja in urejanja prostora ter tako omogoča in podpira zdrav življenjski slog.

Črna na Koroškem je bila izbrana za sodelovanje pri pripravi LNH v okviru dejavnosti 3: Zdravo mesto na prvem od treh pozivov Načrtujmo skupaj zdravo mesto!. Občina Črna je s svojo prijavo najbolj prepričljivo predstavila, kako povezuje pogled na zdravje, hojo in urejanje fizičnega okolja, hkrati pa dokazala, da se aktivno zavzema za zdravje prebivalcev in da se pri tem že opira tudi na razširjeno mrežo lokalnih akterjev kar je ena od značilnost organizacije lokalne skupnosti, ki prispeva k ustvarjanju zdravju prijaznega okolja. Občina Črna na Koroškem torej že s pridom izkorišča prednosti sodelovanja v drugih javno zdravstvenih programih, kot so Zdrava mesta, Občina po meri invalidov in Zdrava šola. Prav tako v občini Črna na Koroškem mlajši otroci že nekaj časa lahko enkrat tedensko organizirano skupaj hodijo in kolesarijo v osnovno šolo, občina pa ima tudi izdelano Celostno prometno strategijo. Dodaten razlog za izbiro Črne za sodelovanje v aktivnosti programa so bile zgodovinske okoliščine, ki so v preteklosti občino obremenile s prekomerno onesnaženim bivalnim okoljem ter tudi posamezni sorazmerno slabi kazalniki zdravja (Zdravje v občini, 2019 in 2020).

Priprava predloga LNH je potekala od aprila do novembra 2020. Vključevala je delo s predstavniki občine, z lokalno delovno skupino in predstavniki posameznih skupin prebivalcev. Vključevala je tudi sodelovanje s predstavnikom izdelovalca Celostne prometne strategije in hkrati predstavnika RRA Koroška z vidika možnosti za uveljavljanje ukrepov za umirjanje prometa na državnih cestah. Proces dela (glej shemo) se je začel s pregledom občinskih

strateških in izvedbenih dokumentov s področja prometa, zdravja in prostora ter nadaljeval z vzpostavitvijo lokalne fokusne skupine, določitvijo območja obravnave, analizo stanja, pripravo in preveritvijo predlogov ukrepov in prirpavo akcijskega načrta.

1. **Priprava**
    - pregled dokumentov
    - pregled stanja v prostoru
2. **Vzpostavitev lokalne delovne skupine**
3. **Določitev območja**
    - radiji hodljivosti
    - I. fokusna skupina
4. **Poglobljena analiza**
    - intervjuji
    - sprehodi
    - univerzalna dostopnost
5. **Ocena stanja**
    - nabor ugotovitev
    - II. fokusna skupina
    - preveritev s prebivalci
6. **Nabor ukrepov za izboljšanje hodljivosti**
7. **Akcijski načrt za uresničevanje ukrepov**

Slika 1 - Shema postopka priprave LNH.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

2. Predstavitev občine in izhodišča za opredelitev območja obravnave LNH

2.1. Profil občine

Črna na Koroškem se nahaja na stiku treh dolin ob sotočju Meže in Javorskega potoka. Naselje tvorijo trije »kraki«, ki se združijo v središču.

Splošni podatki o občini

Občina Črna na Koroškem je ob popisu leta 2002 štela 3.616 prebivalcev, leta 2020 pa leta 2020 pa 3.285 (SURS, 2020). Največ prebivalcev, 60% vsega prebivalstva občine, živi v občinskem središču Črna na Koroškem (2.201 preb.) (SURS, 2020).

Demografski poudarki

- Prebivalstvo se stara in občina Črna na Koroškem sodi med demografsko ogrožena območja (Indeks staranja, 2019; Uredba o območjih, 1999).
- Nizka rodnost ter nizka stopnja priseljevanja vpliva na nizek delež osnovnošolcev in dijakov (Naravno gibanje prebivalstva, 2019; Selitveno gibanje prebivalstva, 2019).

Zdravje v Občini Črna na Koroškem

Zadnje poročilo Zdravje v občini 2020 za Črno na Koroškem Nacionalnega inštituta za javno zdravje (Zdravje v občini, 2020) izpostavlja sledeče posebnosti v primerjavi s slovenskim povprečjem:

Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 40,0 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 16,4 dni. To je občina z najvišjo vrednostjo v Sloveniji.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil blizu slovenskemu povprečju, za sladkorno bolezen prav tako.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 3,3 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,1.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 7,3 na 1000, v Sloveniji pa 6,5.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil nižji od slovenskega povprečja.
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 56 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 19.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

- Telesni fitnes otrok je bil blizu slovenskemu povprečju, prav tako indeks prehranjenosti. Stanje se izboljšuje, še leta 2018 je bil telesni fitnes otrok pod slovenskim povprečjem, prekomerna prehranjenost otrok pa nad povprečjem (Zdravje v občini, 2018).
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 1,2 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,4.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Odzivnost v Program Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 63,8 %, v Sloveniji pa 64,6 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 77,2 %, v Sloveniji pa 71,7 %. (Zdravje v občini, 2020).

V Črni na Koroškem se od leta 2017 izvaja projekt "Zdrava Črna", v katerem sodelujejo Občina Črna na Koroškem, NIJZ - Nacionalni inštitut za javno zdravje OE Koroška, KOROCIV - Koroško regionalno stičišče nevladnih organizacij, Zdravstveni dom Ravne na Koroškem, OŠ Črna, Vrtec kralj Matjaž, CUDV - Center za usposabljanje delo in varstvo, CSD - Center za socialno delo Koroška ter druge nevladne organizacije in posamezniki s področja zdravja in športa v občini.

Leta 2019 je v okviru projekta "Črna - zdravo mesto", s katerim občina v sodelovanju z Območno enoto NIJZ Ravne na Koroškem, Zdravstvenim domom Ravne na Koroškem, Koroškim regionalnim stičiščem za nevladne organizacije – KOROCIV, Osnovno šolo in vrtcom Črna na Koroškem ter Nevladnimi organizacijami in posamezniki s področja zdravja in športa skuša širiti zdrav in aktiven slog življenja ter izboljšati kazlanike zdravja, nastal Strateški načrt občine na področju zdravja z za obdobje 2019-2024. Načrt med drugim cilja na izboljšanje telesnega fitnesa otrok za 2 indeksni točki in zmanjšanje prekomerne prehranjenosti otrok in mladostnikov za 10 % z:
- izboljšanjem ponudbe dejavnosti za otroke (popoldansko, rekreativno, za vse)
- ozaveščanjem staršev o pomenu življenskega sloga za zdravje in vključevanje otrok v popoldanske dejavnosti
- motiviranjem otrok za udeležbo pri popoldanskih aktivnostih gibanje. (Strateški načrt …, 2019, str. 8). Izvajanje načrta spremlja 15 članski projektni svet »Črna – zdravo mesto«.

Občina Črna na Koroškem je vključena tudi v "Slovensko mrežo zdravih mest".

V mesecu aprilu 2020 je bil izdelan nov "Katalog aktivnosti na področju zdravja in športa", ki je enako kot leta 2018 izšel kot priloga Črjanskih cajtng.

Vsakodnevna hoja v šolo in po opravkih v programu aktivnosti ni prepoznana kot zdravju koristna praksa.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Rekreacija in pohodništvo
V Črni in okolici je urejenih več rekreacijskih površin ter pohodnih, tematskih in planinskih poti (glej prilogi 1 – Prikaz rekreacijskih površin in poti ter 2 – Prikaz planinskih poti).

V centru mesta se nahaja **Olimpijska pot** – to je pot, ki povezuje sedem točk, ki so posvečene črnjanskim olimpijcem. Lokacije točk na Olimpijski poti so umeščene v vse tri krake mesta, točke so obeležene z drevesom (lipa), fitnes napravo in klopjo, ki vključuje predstavitev športnika.

Medena pot je kratka mestna krožna pot, ki vodi od Čebelarskega doma mimo Kulturnega doma do Javorskega potoka in nazaj.

Zelena pot Teber je urejena naravoslovna gozdna učna pot med Čebelarskim domom in ekološko kmetijo Matvoz.

V Pristavi je urejena **trim steza**, pot do nje vodi mimo spodnje postaje žičnice **lokalnega smučišča**. V vsakem izmed treh krakov so urejena igrišča za različne športe (glej prilogo 1 – Prikaz rekreacijskih površin in poti**)**: v Pristavi na in ob **stadionu**, v Javorju ob osnovni šoli ter **večnamensko igrišče** severno od Rudarjevega, kjer se nahaja tudi **kolo park**.

Nova pridobitev je zipline, ki je napet med točko na Navrškem vrhu do točke na pobočju Ludranskega vrha, kjer je tudi lokalno smučišče.

Iz Črne je dostopnih več planinskih poti. Čez smučišče in mimo Ludranskega vrha vodi pot do Najevske lipe, iz Mušenika vodi Knapovska pot do koče na Pikovem in dalje, iz Pristave pa se lahko dvignemo na Navrški vrh. Na teh poteh in v njihovi bližini je veliko naravnih in kulturnih znamenitosti - slapovi, rudarska in čebelarska zbirka, rudarski rovi, Geopark Karavanke, spomeniki in cerkve. Iz Črne so dosegljivi tudi višji vrhovi: Peca, Uršlja gora, Smrekovško pogorje in Sleme.

Pot v šolo - načrt šolskih poti in aktivna pot v šolo
OŠ Črna na Koroškem redno posodablja načrt šolskih poti, v katerem so natančno opredeljene varne poti, ki potekajo predvsem po pločnikih, nevarne poti in nevarna mesta na poti v šolo (Načrt šolskih poti 2019/2020, 2019).

Učenci prihajajo v OŠ Črna na različne načine. Nekateri prihajajo peš, nekatere pripeljejo starši, veliko pa se jih v šolo pripelje z organiziranim šolskim prevozom. Kombi učence pripelje do avtobusne postaje v Črni na Koroškem. Na tej točki učenci vstopajo oziroma izstopajo, iz kombijev do šole pa nadaljujejo pot peš. V šolskem letu 2019/2020 je bilo na prevoz prijavljenih 59 otrok, kar predstavlja 27,8 % učencev.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

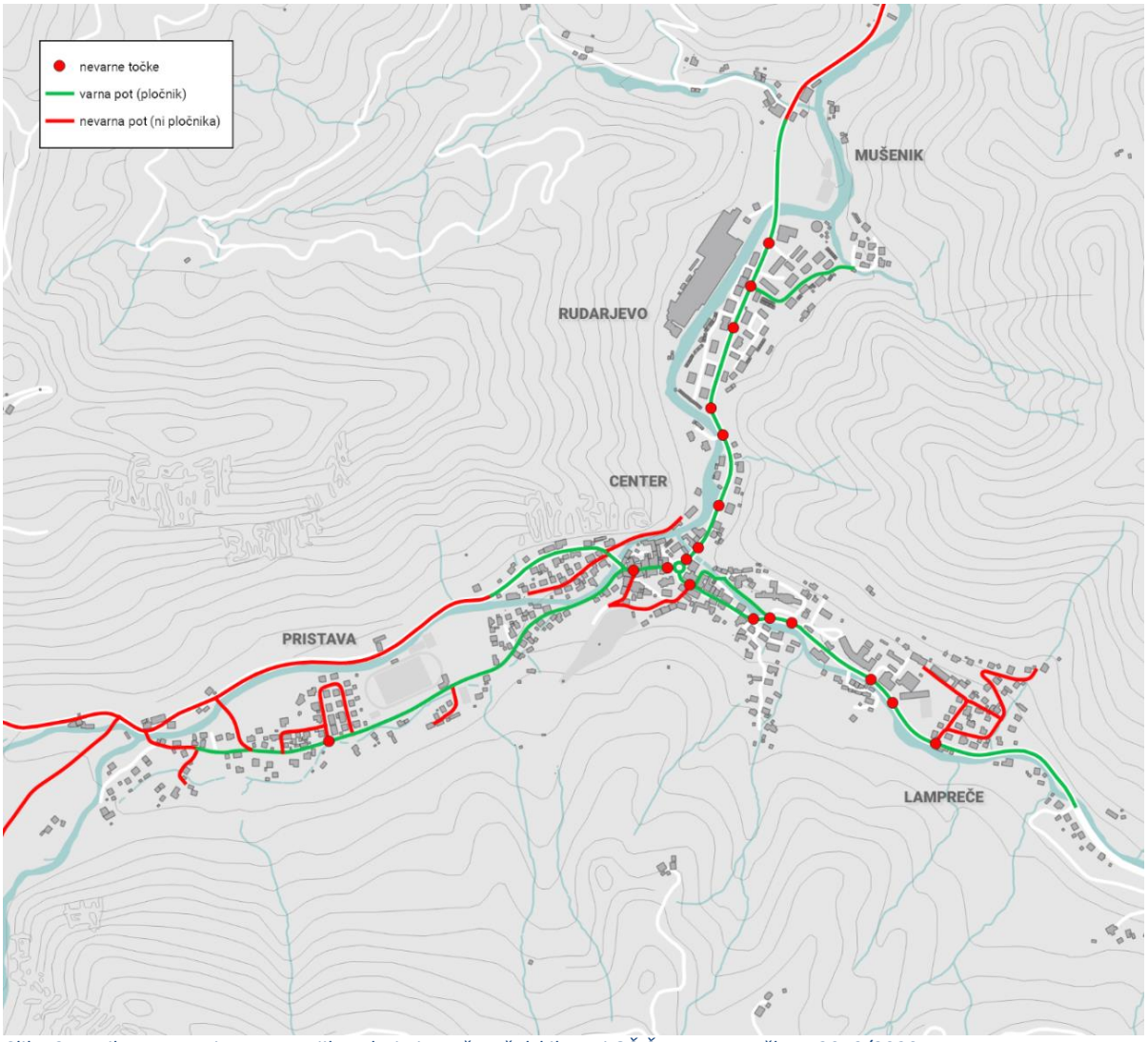

Slika 2 - Prikaz ugotovitev o pogojih za hojo iz Načrta šolskih poti OŠ Črna na Koroškem 2019/2020

OŠ že več let sodeluje v projektih, preko katerih izvaja aktivnosti, ki spodbujajo trajnostno mobilnost ter aktiven prihod učencev v šolo. Že od leta 2016 na šoli izvajajo za mlajše šolarje organizirano hojo v šolo s Pešbusom in v zadnjih dveh letih občasno tudi Bicivlak. Pešbus v Črni vozi skozi vse leto enkrat tedensko ob petkih, Bicivlak pa ob četrtkih. S Pešbusom se otroci s spremljevalci v dveh skupinah (iz Rudarjevega in Pristave) odpravijo v šolo peš, v centru mesta se srečajo in skupaj nadaljujejo pot do šole. Pri aktivnosti sodeluje od 30-50 otrok predvsem z razredne stopnje, pa tudi učenci II. triletja.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

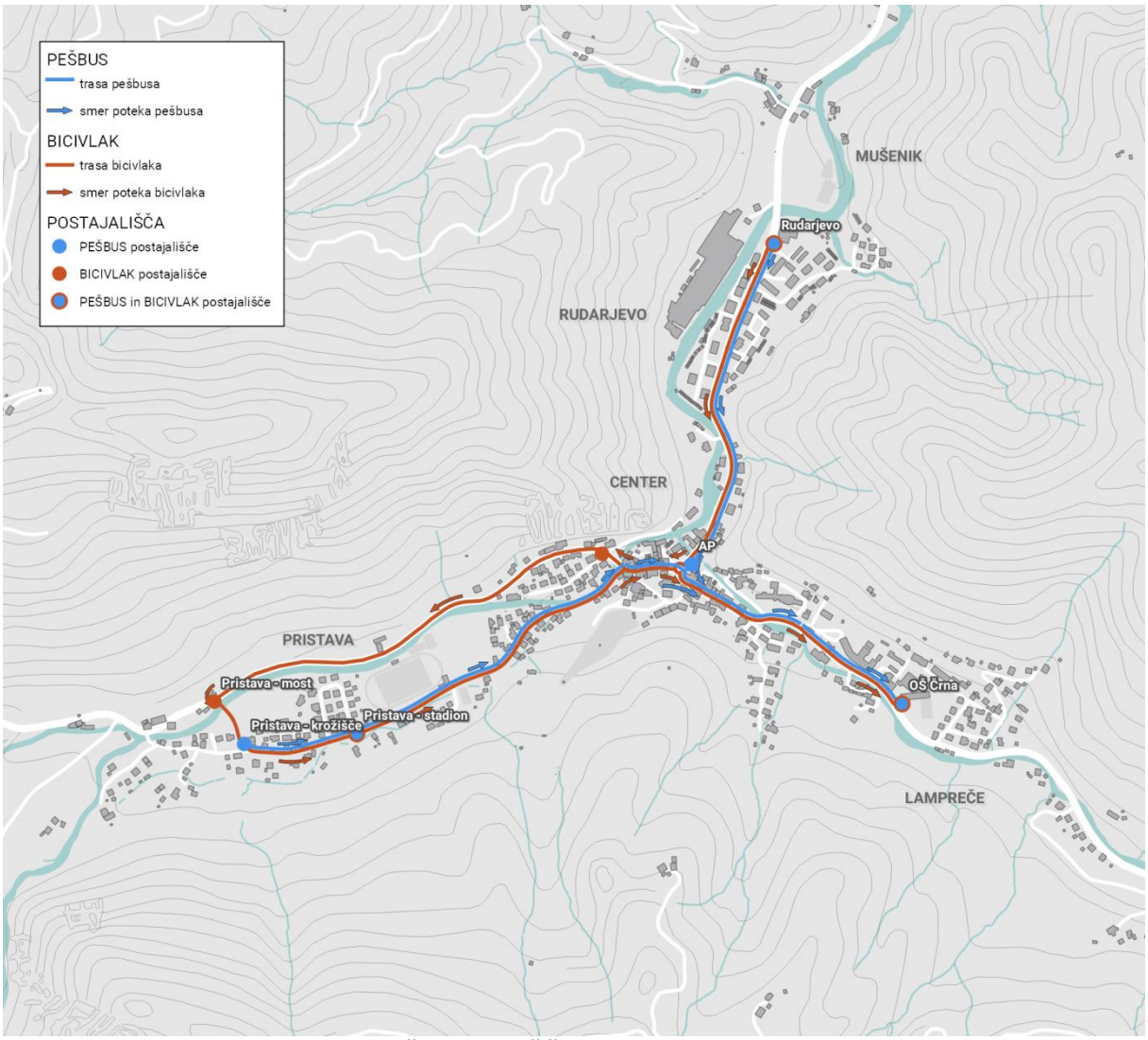

Slika 3 - Trase Pešbusa in Bicivlaka v načrtu Šolskih poti OŠ Črna na Koroškem

Prometna varnost

Na podlagi podatkov o varnostni problematiki za občine Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica in Črna na Koroškem ugotavljamo, da je bilo v letu 2019 v občini Črna na Koroškem skupaj obravnavanih 14 prometnih nesreč, med njimi so bile tri prometne nesreče z osebami s hudo telesno poškodbo, tri prometne nesreče s tremi osebami, ki so bile lahko telesno poškodovane in ena nesreča, v kateri sta dve osebi umrli. Kot najpogostejši vzrok prometnih nesreč za vse štiri občine se navaja na prvem mestu neprilagojeno hitrost. (Informacija o varnostni problematiki v letu 2019, 2020)

Delovne migracije

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

V občini prebivanja (Črni na Koroškem) jih dela slaba tretjina, večina zaposlenih dnevno migrira v severno in vzhodno ležeče občine (Mežico, Prevalje, Ravne, Slovenj Gradec) (Celostna prometna strategija Občine Črna na Koroškem - Analiza stanja z analizo izzivov in priložnosti, 2018).

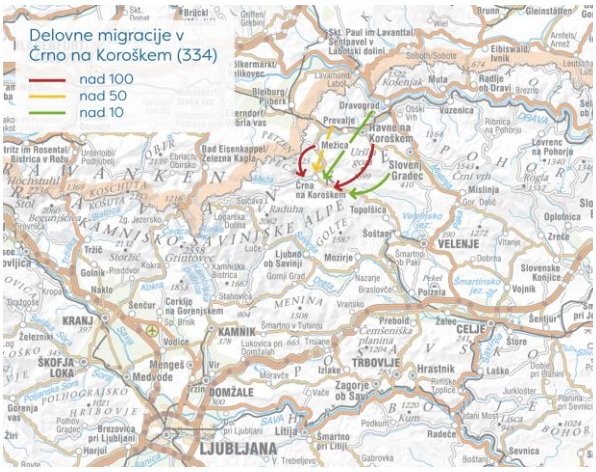

Slika 4 - Prikaz najštevilčnejših delovnih migracij delovno aktivnega prebivalstva v občino Črna na Koroškem iz drugih občin v Sloveniji, leta 2019. Vir: SURS

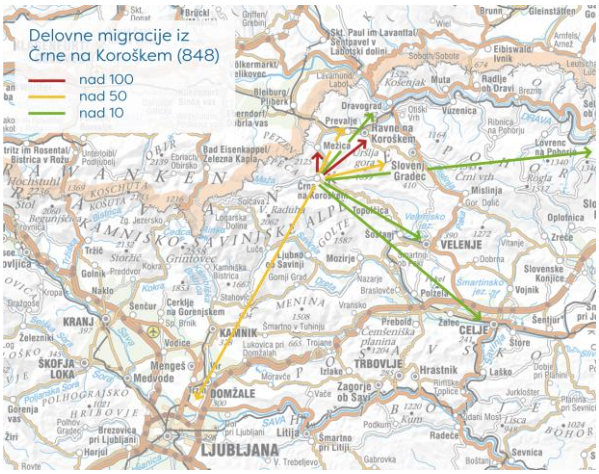

Slika 5 - Prikaz najštevilčnejših delovnih migracij delovno aktivnega prebivalstva iz občine Črna na Koroškem v druge občine v Sloveniji, leta 2019. Vir: SURS

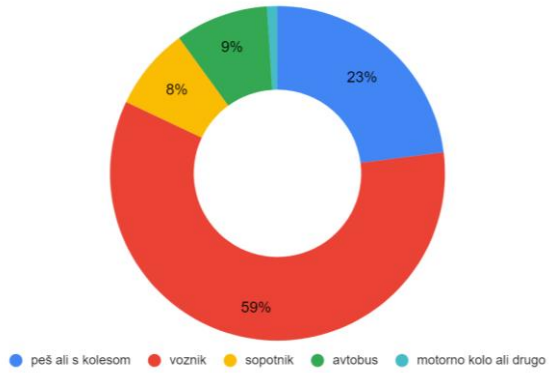

Slika 6 - Grafični prikaz načina potovanja na delo delovno aktivnega prebivalstva v Občini Črna na Koroškem. Vir: Popis 2002

Pešci in kolesarji v Črni

Večina pešcev v središče naselja prihaja iz smeri Spodnje Javorje (656); kolesarjev pa iz naselja Rudarjevo. Največje prometne obremenitve so med 7:45 in 8:45 ter med 15:30 in 16:30 uro. Prometno najbolj obremenjen je del mesta Rudarjevo, sledita Spodnje Javorje in Pristava (Celostna prometna strategija za občino Črna - Analiza stanja z analizo izzivov in priložnosti, 2018).

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

2.2. Opredelitev območja obravnave

Za potrebe analize je naselje razdeljeno na 4 območja: Rudarjevo, Pristava, Javorje in center.

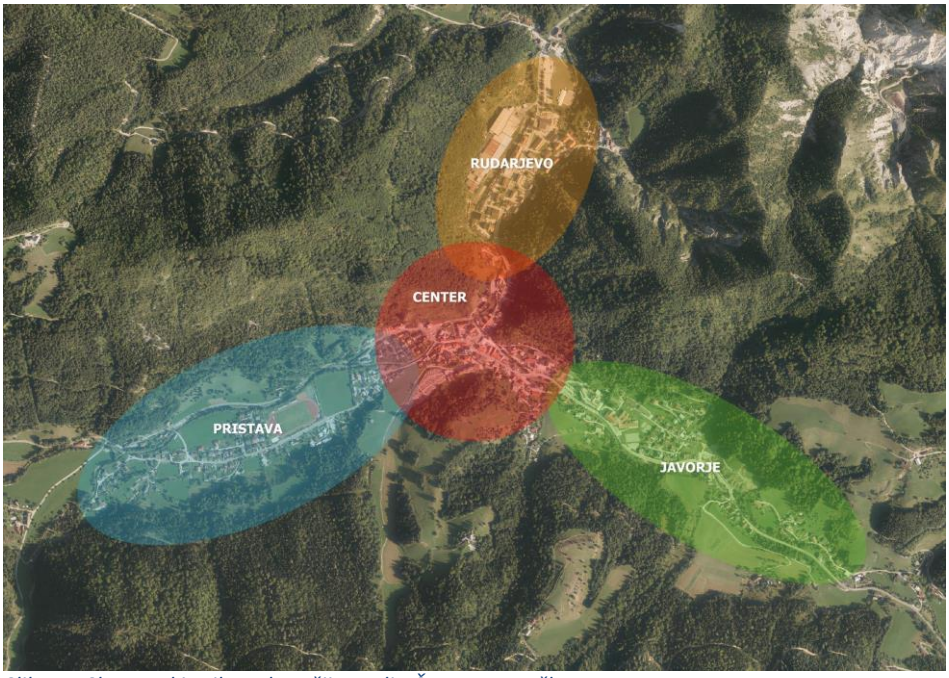

Slika 7 - Shematski prikaz območji naselja Črna na Koroškem.

2.2.1. Radiji hodljivosti

Črna na Koroškem je za hojo zelo primerno naselje. Stopnjo primernosti za hojo ocenjujemo na osnovi dolžine in udobja hoje, ki je potrebna za to, da uporabnik doseže javne ustanove, kot so šole, vrtci, knjižnice, zdravstveni dom, in vsakdanje storitve, kot so trgovina s hrano, pošta in banka. Udobje hoje določajo strmina in povezanost poti, kakovost tlakovanja in varnost hoje. Mera za opredelitev sprejemljivosti peš razdalje je osnovana na hoji s hitrostjo 3,6 km/h s katero v 5 minutah povprečen uporabnik prehodi 300 metrov.

Kot je razvidno iz prikaza radijev hodljivosti za Črno (slika 8) so najbolj oddaljene točke naselja samo 20 minut povprečno hitre hoje stran od središča. Večina pomembnejših institucij, ustanov in prostorov, ki jih redno ali občasno obiskujejo prebivalci Črne na Koroškem pa je od središča naselja oddaljena celo manj, največ 10 do 15 minut povprečno hitre hoje.

Naselje je razvito v ozkih dolinah ob državnih cestah v treh smereh, severno proti Mežici, jugovzhodno proti Velenju in zahodno proti Solčavi. V severni smeri v območju **Rudarjevo**

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

prevladujeta stanovanjska raba in proizvodno območje podjetja TAB, poleg tega pa so tu še čistilna naprava, trgovina Mercator, prostori Kmetijsko gozdarske zadruge s trgovino in kavarno, gostilna, kolo park ter dve avtobusni postajališči. V zahodni smeri je območje **Pristave** pretežno stanovanjsko, zraven pa se nahajajo še športno rekreacijski objekti in površine: stadion, prostori nogometnega kluba Peca ter spodnja postaja žičnice. V jugovzhodnem kraku naselja prevladujejo družbene dejavnosti, v **Javorju** se poleg stanovanjskega območja nahajajo še Osnovna šola, Vrtec, Center za usposabljanje, delo in varstvo ter Zdravstveni dom.

V središču naselja, v **centru** pa so prostori Občine Črna na Koroškem, Pošta, Muzej na prostem - Rudarski muzej, Čebelarski dom, avtobusna postaja, Kulturni dom, hotel, mesarija, Muzej - Etnološka zbirka), prostori prostovoljnega gasilskega društva, trgovine, gostilne in kavarne ter pokopališče.

Dostop do smučišča je v radiju 10 minut hoje iz središča mesta. Začetna in končna točka ziplina sta izven radija 15 minutne dostopnosti.

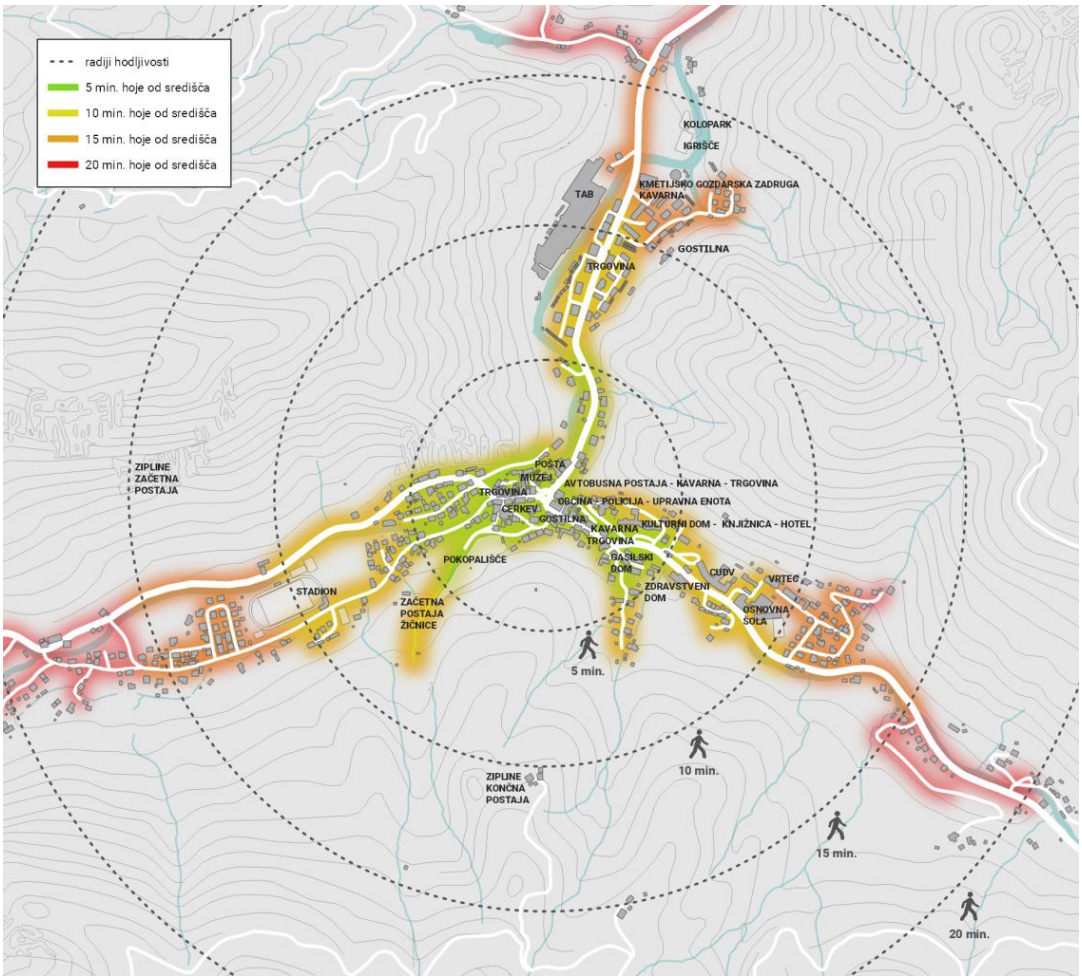

Slika 8 - Prikaz radijev hodljivosti za naselje Črna na Koroškem.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

2.2.2. Določitev območja izdelave LNH

Načrt hodljivosti se vedno nanaša na konkretno območje, naselja ali povezavo med pomembnimi lokacijami v naselju. Na osnovi ugotovitev o radijih hodljivosti (slika 8) je bilo v Črni predlagano, da se izdela načrt za območje, ki vključuje središče naselja Črna na Koroškem v radiju 15 minutne oddaljenosti iz središča v vse tri smeri naselja. Ocenjeno je bilo, da bodo na tak način lahko ukrepi za izboljšanje pogojev za hojo v Črni dosegli največ prebivalcev in učinkovito podprli prizadevanja občine za to, da se čim več vsakodnevnih poti v kraju opravi peš.

V procesu priprave so bili evidentirani tudi problemi in želje po ukrepih za zagotavljanje boljših pogojev za hojo v naselju Žerjav, zato se je nekaj predlogov za izboljšave pripravilo tudi za to naselje.

3. Proces izdelave LNH za Črno

Pregled občinskih strateških in izvedbenih dokumentov s področja prometa, zdravja in prostora

Maj - julij 2020

Opravljen je bil pregled sledečih občinskih dokumentov in programov:

- Celostna prometna strategija Občine Črna na Koroškem z Analizo stanja z analizo izzivov in priložnosti,
- Načrt šolskih poti 2019/2020,
- Razvojni program Občine Črna na Koroškem 2019-2022,
- Strateški načrt Občine Črna na Koroškem na področju zdravja 2019-2024
- Zaključno poročilo projekta Drugače potujem z naravo sodelujem,
- Uredbo o območjih, ki se štejejo za demografsko ogrožena,
- Informacija o varnostni problematiki v letu 2019,
- Demografski podatki za leto 2019 (SURS),
- Podatki o zdravju v občini za 2018, 2019 in 2020 (Zdravje v občini, 2018, 2019, 2020)
- Obrazložitev podelitve listine »Občina po meri invalidov« za leto 2015 Občini Črna na Koroškem.

Vzpostavitev lokalne delovne skupine

Junij 2020

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Občina je imenovala lokalno delovno skupino, ki je v procesu priprave LNH zastopala interese ključnih deležnikov. V Črni je bila oblikovana lokalna skupina v sestavi:

- Romana Lesjak, županja, Irena Nagernik in Lucija Pušnik Občina Črna na Koroškem,
- Peter Zajc, RRA KOROŠKA, Regionalna razvojna agencija za Koroško regijo d.o.o.,
- Helena Pavlič, Nacionalni inštitut za javno zdravje OE Ravne na Koroškem,
- Milan Javornik, Krajevna skupnost Žerjav,
- Dalja Pečovnik, CUDV Center za usposabljanje in delo Črna na Koroškem,
- Tara Simetinger, Komisija za mlade Črna na Koroškem, občinska svetnica,
- Andrejka Fajmut, Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Črna, učiteljica na OŠ Črna in mentorica izvedbe Pešbusa in Bicivlaka,
- Eva Krautberger, ZVC ZD Ravne na Koroškem,
- Srečko Fajmut, Društvo invalidov Mežiške doline, enota Črna na Koroškem,
- Jože Gorišek, Društvo upokojencev Črna,
- Jure Lesjak, KOROCIV – Koroško regionalno stičišče za nevladne organizacije.

Prva fokusna razprava – okvir obravnave in določitev območja

Junij 2020

V začetku junija je bila z udeleženci lokalne delovne skupine izvedena prva fokusno razprava, na kateri so se udeleženci najprej predstavili, opredelili njihove povezave in navezave na temo hoje ter dosedanje delovanje na področju spodbujanja hoje in gibanja v Črni.

V drugem delu sta jim bila na kratko predstavljena okvir priprave LNH in prva zbirka ugotovitev o razmerah v Črni in predlog območja obravnave, za katerega se izdela načrt hodljivosti.

Sledila je razprava o pogojih za hojo in prometu v naselju, navadah prebivalcev in ključnih ovirah in izzivi, ki čakajo Črno pri zagotavljanju za hojo in zdravje bolj prijaznega okolja za vse.

Analiza stanja in priprava prve ocene hodljivosti

Junij 2020

Analiza stanja je bila najprej izvedena za naselje Črna, kasneje pa tudi za naselje Žerjav. Terenski ogled in podajanje ocene hodljivosti je potekal s pomočjo preglednega seznama (priloga 3 – Orodje za oceno hodljivosti), ki ocenjevalca stanja opozarja na značilnosti prostora, ki jih je potrebno opazovati in omogoča podajanje kvantitativne ocene (1-6) in vodi opazovanje naslednjih kriterijev: pločniki, prehodi za pešce, urbana oprema, občutek varnosti, izgled stavbe in okolice, pogoji za kolesarjenje, javni potniški promet in kultura vožnje. Istočasno se je oblikoval nabor drugih težav, idej oz. predlogov za izboljšave ter drugi komentarji.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Prve ugotovitve po povratku s terena v Črni so pokazale, da je kot območje obravnave smiselno upoštevati naselje Črna ter z LNH pripraviti nabor vseh treh vrst ukrepov to je infrastrukturnih, organizacijskih in promocijskih.

Urbani sprehod - vključitev šolarjev

Julij 2020

V začetku julija se je ekipa programa s šolarji in učiteljico Andrejo Fajmut sprehodila po Črni. Učenci so razpravljali o tem, kako hodijo v šolo, kako bi radi hodili v šolo in kaj bi bilo treba storiti, da bi bile šolske poti še bolj prijetne in varne.

V Črni, kjer otroci lahko že vrsto let vsak petek hodijo v šolo s Pešbusom, dobro poznajo šolske poti in vejo točno povedati, kje bi lahko varnost pešcev v mestu še izboljšali.

Na poti skozi Črno so otroci opozorili na dve še posebej kritični točki na njihovi poti v šolo, in sicer na nevaren prehod za pešce med Rudarjevim in Črno (problem št. 8) ter odsotnost prehoda za pešce v središču pred mostom v smeri Pristava (problem št. 14). Opozorili so tudi na problem varnosti okrog neprimerno parkiranih vozil in prehiter promet skozi naselje.

Intervjuji - vključitev dodatnih pogledov na stanje

Junij – avgust 2020

Za boljše razumevanje potreb različnih ciljnih skupin so bili izvedeni dodatni intervjuji s predstavniki organizacij, podjetji in ciljnih skupin. Dodatni intervjuji so potekali s predstavnikom Društva upokojencev Črna Jožetom Goriškom, članico sveta staršev pri OŠ Črna Jasmino Keup, predstavnikom Krajevne skupnosti Žerjav Milanom Javornikom, direktorico Centra za usposabljanje, delo in varstvo Črna Dalijo Pečovnik, predstavnikom Koroškega regionalnega stičišča za nevladne organizacije (Korociv) Juretom Lesjakom ter predstavnico TAB Marinko Šumnik.

Prostorska analiza

Junij - avgust 2020

Opravljena je bila podrobna analiza pogojev za hojo v obravnavanem območju s poudarkom na oceni varnosti, udobnosti in povezanosti pešpoti v središču ter vseh treh krakih naselja: Javorje, Pristava in Rudarjevo. Ugotovitve so prikazane v prilogah od 4 do 8 (priloga 4 – Prikaz porazdelitve na analitične liste, priloga 5 - Analiza pogojev za hojo - Območje Center,

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

priloga 6 - Analiza pogojev za hojo - Območje Javorje, priloga 7 - Analiza pogojev za hojo - Območje Pristava - list 03, priloga 8 - Analiza pogojev za hojo - Območje – Rudarjevo.)

Opredelitev ključnih problemov

Julij – avgust 2020

Na podlagi vseh ugotovitev iz dokumentov, terena, fokusne skupine in pogovora z različnimi ciljnimi skupinami in njihovimi predstavniki je delovna skupina programa oblikovala nabor problemov (več v 4. poglavju), to je lokacij in značilnosti ureditev pešpoti v Črni, ki vplivajo na pogoje za hojo (udobje, povezanost, varnost, univerzalna raba).

2. fokusna razprava - preveritev analitičnih ugotovitev

Avgust 2020

Nabor problemov je bil v začetku septembra preverjen z lokalno delovno skupino. Ugotovitve delovne skupine programa so bile dopolnjene z informacijami o tekočih investicijah in že načrtovanih ukrepih za prenovo posameznih delov prometne infrastrukture in javnega prostora in za izboljšanje stanja ter s pojasnili o razmerah v prostoru oziroma o dejanskih možnostih za ukrepanje.

Analiza dostopnosti z vidika izenačevanja možnosti invalidov

Avgust 2020

Analiza dostopnosti prostora, informacij in storitev v skladu z zakonom o izenačevanju možnosti za invalide (ZIMI) in gradbenim zakonom je bila v Črni izvedena na specialistični ravni s pomočjo predstavnice Zavoda Dostop, dr. Andreje Zapušek Černe. V 5. polgavlju so podrobneje predstavljeni izhodišča, ugotovitve preliminarnega ogled stanja v prostoru in nabor ukrepov za zagotovitev dostopnosti v Črni.

Preveritev ugotovitev s prebivalci

September – oktober 2020

Vse zbrane ugotovitve o hodljivosti središča Črne so bile preverjene tudi s prebivalci Črne. Zaradi posebnih zdravstveno varstvenih okoliščin v letu 2020 so bili prebivalci vključeni v oceno stanja samo s pomočjo spletnega vprašalnika in orodja Maptionnaire, ki omogoča prostorsko predstavitev vprašanj.

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Vprašalnik je bil sestavljen iz treh delov. V prvem delu so prebivalci ocenili ugotovitve o razmerah z ocenami od 1 (se ne strinjam) do 5 (povsem se strinjam) in jih dodatno komentirali. V drugem delu so lahko sami opozorili na lokacije in probleme, v zvezi s katerimi bi bilo treba po njihovi oceni ukrepati za izboljšanje razmer. V tretjem delu pa so prebivalci imeli možnost na zemljevid vrisati pot, ki jo v Črni najpogosteje opravijo peš ter sporočiti, kakšen je namen opravljanja te poti.

Spletni vprašalnik je bil na voljo vsega skupaj 10 dni od 25. 9. 2020 do 05. 10. 2020. Vprašalnik je v tem času obiskalo 741 oseb, od tega je 158 oseb vprašalnik tudi izpolnilo. 120 oseb je predlagalo dodatne lokacije ukrepanja, 55 oseb pa je jih je na zemljevid vrisalo pot, ki jo v Črni opravijo najpogosteje. Izkazalo se je, da jih največ od njih peš hodi po Črni v rekreativne namene (10), tudi v trgovino (9) in na delo (3), eden spremlja otroke na poti v šolo. Te poti so najbolj skoncentrirane v središču Črne in v okolici CUDV in zdravstvenega doma (priloga 10 – Najpogosteje opravljene pešpoti).

Rezultati ugotovitev ankete so predstavljeni skupaj z drugimi analitičnimi ugotovitvami v 4. poglavju. Pripravljen je tudi pregled lokacij problemov, na katere so posebej opozorili prebivalci v anketi (glej poglavje 4.3 in sliko 9).

Nabor ukrepov za izboljšanje pogojev za hojo

September – oktober 2020

Ekipa programa je na podlagi zbranih podatkov oblikovala predloge ukrepov iz treh vidikov: infrastrukturni, organizacijskih in ozaveščevalni (glej poglavje 6. Predlogi ukrepov za izboljšanje pogojev za hojo).

Akcijski načrt

Oktober 2020

Akcijski načrt je razdeljen na tri skupine ukrepeov: infrastrukturne, organizacijske in ozaveščevalne ukrepe. Za infrastrukturne ukrepe se navaja lokacijo ter posamezni ukrep, oceno stroška, odgovorne nosilce, prioritete ter na koncu navezavo na problem opisan v poglavju 4. Za organizacijske in ozaveščevalne ukrepe pa se poleg obrazložitve ukrepa navaja oceno stroškov, zahtevnost in prioriteto.

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

4. Opredelitev problemov

V poglavju je podrobno predstavljen nabor evidentiranih problemov, izzivov in ugotovitev.

V prvem delu so v tabeli zbrani problemi in izzivi, ki so prikazani tudi na karti (priloga 9 – Lokacije problemov in ukrepov v prostoru). Problemi so oštevilčeni od 1 – 23. V tabeli so v prvem stolpcu najprej predstavljene analitične ugotovitve. V primerih, kjer občina že načrtuje prenovo oziroma je ta načrtovana s strani države je to tudi ustrezno razloženo. Vse ugotovitve so dopolnjene tudi z zaznamkom o tem, ali so na problem že opozorili v Načrtu šolskih poti (***Evidentirano tudi v načrtu šolskih poti!***) in Celostni prometni strategiji (***Sovpadanje z ugotovitvami CPS!***). Posebej so dodana opozorila ob vseh problemih, ki so jih izpostavili tudi šolarji na sprehodu (***Opozorili šolarji!***).

V drugem stolpcu je za vsako ugotovitev prikazan graf, ki predstavlja, v kakšni meri so se z ugotovitami strinjali prebivalci, ki so sodelovali v anketi (od 1 do 5: 1 - se sploh ne strinjam, 2 - se ne strinjam, 3 - se deloma strinjam, deloma ne strinjam, 4 - se strinjam, 5 - se popolnoma strinjam).

V tretjem stolpcu so ugotovitve ponazorjene s simbolično fotografijo problema oz. lokacije, v četrtem, zadnjem stolpcu pa je za vsako ugotovitev predlagan ukrep. Pregled ukrepov je posebej predstavljen tudi v nadaljevanju (glej poglavje 6).

V **točki 4.2**. so zbrani drugi problemi in ugotovitve, ki so ali bolj splošne narave in ne vezane na specifične lokacije, ter vezane na navade ljudi. Za konec pa je v **točki 4.3** dodan še povzetek točk s komentarji, na katere so opozorili občani Črne prek spletnega vprašalnika.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

4.1. Pregledni seznam problemov, izzivov in ugotovitev

(glej tudi prilogo 9 – Lokacije problemov in ukrepov v prostoru)

	Opis problema, izziva in ugotovitve	Spletni vprašalnik – strinjanje 1 - se sploh ne strinjam - 5 - se popolnoma strinjam	Fotografija	Predlagani ukrepi
1	**<u>Mušenik - most čez Mežo</u>** **Ugotovitve:** - ozek pločnik - onemogočeno varno prečkanje oseb na invalidskem vozičku ali otrok v spremstvu odraslih **Zbirka komentarjev iz vprašalnikov** Pogrešajo (leseno) ograjo in kolesarsko stezo	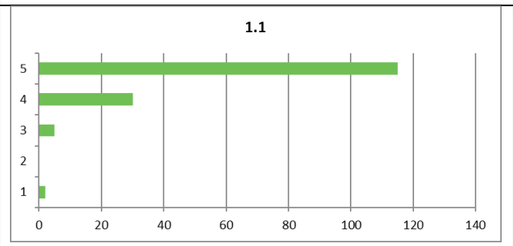		**- prenova mostu z razširjenim pločnikom, ki omogoča varno prečkanje oseb na invalidskem vozičku, otrok v spremstvu staršev ter kolesarjev** **--** **Že načrtovana prenova. Preveriti, če je v skladu z ugotovitvami LNH.**
2	**<u>Mušenik - pločnik ob parkirišču (od mostu do avtobusnega postajališča)</u>** **Ugotovitve:** - slabo vzdrževan pločnik - poteka samo na eni strani cestišča **Zbirka komentarjev iz vprašalnikov** Pločnik potreben prenove, ne pa nujno potreben na obeh straneh ceste.	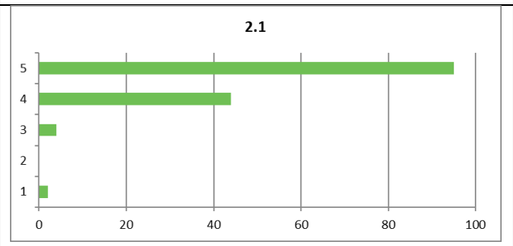		**- prenova pločnika** **--** **Že načrtovana prenova.**
3	**<u>Mušenik - peš dostop do tovarne TAB</u>** **Ugotovitve:** - manjka prehod za pešce med peščenim parkiriščem in tovarno TAB **Zbirka komentarjev iz vprašalnikov** Potrebno urediti prehod za pešce/nadhod/semafor in javno razsvetljavo.	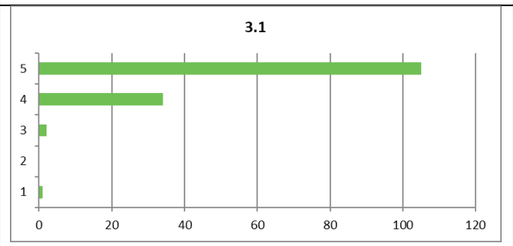		**- vzpostavitev novega prehoda za pešce** **- vzpostavitev javne razsvetljave** **--** **Ni del načrtovane prenove ceste in ureditve pločnika!**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPOP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

4	**<u>Mušenik - avtobusna postajališča</u>** **Ugotovitve:** <u>Smer Žerjav</u> - slabo vzdrževano - ni sedišč - ni smetnjakov - vozni red je umeščen previsoko <u>Smer Črna</u> - brez nadstrešnice - brez informacij o voznih redih **Zbirka komentarjev iz vprašalnikov** Enako označena postajališča, po možnosti taka kot je Rudarjevem. Sedišča niso potrebna.	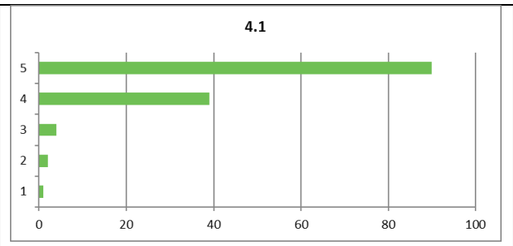	 	**- prenova avtobusnih postajališč za obe smeri** **- vzpostavitev javne razsvetljave** **--** **Že načrtovana prenova avtobusnih postajališč. Potrebno preveriti, če je načrt v skladu s predlogi LNH.**
5	**<u>Mušenik - igrišče in kolo park</u>** **Ugotovitve:** - manjka urejena dostopna pot čez parkirišče in travnik **Zbirka komentarjev iz vprašalnikov** Dodatni predlogi: ograjen pasji park, ograjeno otroško igrišče, klopi, peskovnik, koš za pasje iztrebke, pitnik za vodo, rešiti problem prazne embalaže piva.	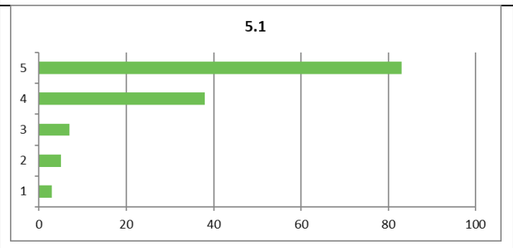		**- ureditev dostopne poti čez parkirišče in travnik** **- pripraviti celovito oblikovalsko in programsko rešitev za ureditev območja – nov javni park**
6	**<u>Mušenik - stik preko vode z Rudarjevim</u>** **Ugotovitve:** - manjka peš povezava naselja Rudarjevo čez Mežo s kolo parkom in parkiriščem -- ***Opozorili šolarji!***	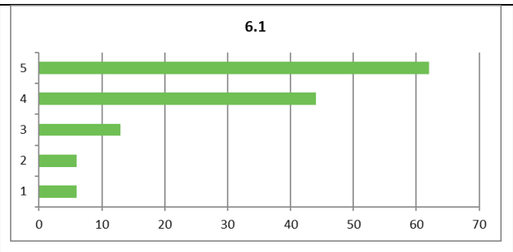		**- ponovna vzpostavitev brvi čez Mežo*** **--** *** Ukrep bi prispeval h kakovosti pogojev za varno in praktično hojo, je pa zelo zahteven, vključuje sodelovanje Občine z Direkcijo za vode in je dolgoročnejše narave in presega okvire tega načrta.**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPOP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

7	**<u>Rudarjevo - trgovina</u>** **Ugotovitve:** - Prehod za pešce: nelogična razmestitev prehodov in nepravilno prehajanje čez cesto - Parkiranje: neposredno z glavne ceste po celotni dolžini trgovine (nevarno) - Urbana oprema: pomanjkanje urbane opreme (klopi, smetnjaki itd.) --- Načrtovana prenova. Prehod za pešce: ***Opozorili šolarji!*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnikov** Velikokrat izpostavljen probam parkiranih avtomobilov zaposleni v TABu. Predlaga se prepoved parkiranja zaposlenim TABa. Predlaga se, da bi lahko dostop do blokov naredili že prej z glavne ceste. Izražena je potreba po umirjanju prometa. Manjkajoč pločnik pred trgovino v Rudarjevem in manjkajoč pločnik pred mostom pri Izložbi v Rudarjevem.	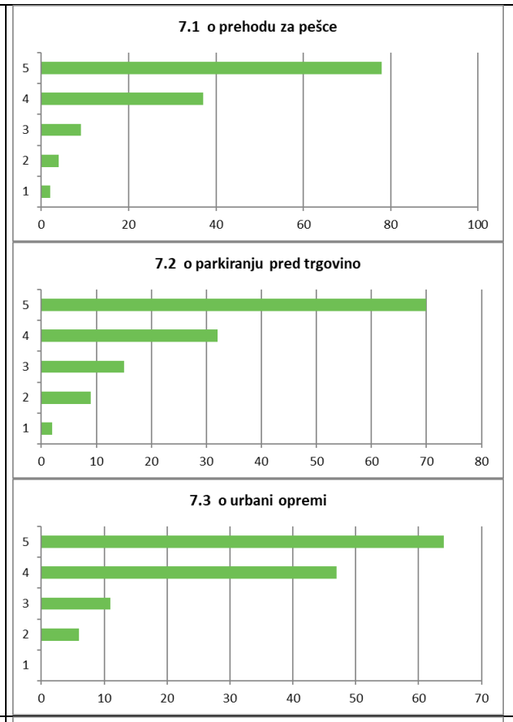	 	**- ponovna vzpostavitev prehoda za pešce južno od trgovine Mercator** **- vzpostavitev parkirnega režima in discipline** **- celovita ureditev območja okrog trgovine** **CPS predlaga izdelavo mobilnostnega načrta za trgovsko podjetje.**
8	**<u>Rudarjevo - med Črno in naseljem</u>** **Ugotovitve:** - nevaren prehod za pešce -- ***Opozorili šolarji!*** ***Evidentirano tudi v načrtu šolskih poti!*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnikov** Prehitra in nevarna vožnja. Slabo označen in osvetljen prehod. Postaviti prehod bolj proti centru in ga primerno osvetliti. Namestiti umirjevalce hitrosti.	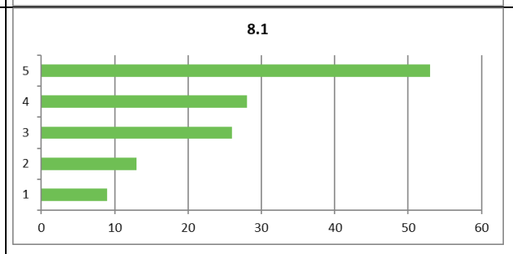		**Povečanje varnosti:** **- umirjanje prometa** **- razmislek o prestavitvi prehoda za pešce proti centru**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPOP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

9	**<u>Pristava - lokalna cesta</u>** **Ugotovitve:** - nov enostranski pločnik - znižani robniki omogočajo souporabo/umikanje - težko se srečata dva pešca - omejeno uporaben za invalidski voziček s spremstvom **Zbirka komentarjev iz vprašalnikov** Vozniki ne spoštujejo omejitve 30 km/h in je zato cesta nevarna za otroke, ki tu veliko hodijo do stadiona. Predlaga se enosmerni promet, kolesarsko stezo. Manjkajo koši za smeti.	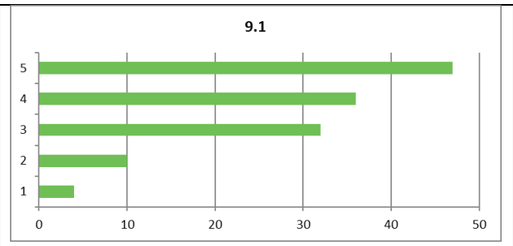		**Povečanje varnosti in udobja hoje:** **- prometna razbremenitev** **- možnost ureditve enosmernega prometa** **- nadzor nad hitrostjo**
10	**<u>Pristava - državna cesta izven naselja</u>** **Ugotovitve:** - dotrajana cesta - pločnik se začne šele za tablo Črna - dovolj prostora za pločnik ***Evidentirano tudi v načrtu šolskih poti*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Prebivalci označujejo prenovo in pločnik kot nujno in želijo si, da bi se zgodila čimprej. Poudarjajo, da po tem odseku hodi veliko ljudi, tudi uporabnikov CUDV. Ocenjujejo jo za zelo nevarno. Menijo, da bi lahko bila prijetna krožna pot za hojo. Pri tem pa predlagajo: - da se cesta razširi - urediti javno razsvetljavo - pločnik in kolesarsko stezo - potrebno urediti odvajanje vode - manjkajo: klopi, koši za smeti, koši za pasje iztrebke, javna osvetljava - most, ki bi povezal s Pristavo do npr. nogometnega igrišča - veliko otroško igrišče - pločnik nad vodo	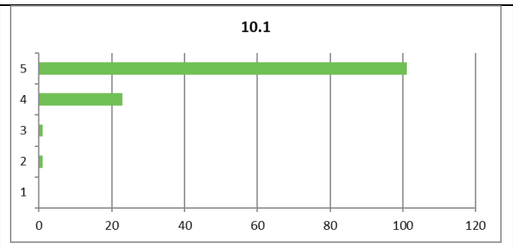		**- prenova ceste** **- ureditev pločnika** **- kolesarska steza** **- postavitev urbane opreme** **- preveriti možnost postavitve nove peš povezave čez Mežo do nogometnega igrišča, z možnostjo, da bi tako omogočili krožno sprehajalno pot*** **--** **Že načrtovana prenova odseka. Treba je preveriti, če načrt je v skladu s predlogi LNH.** **--** *** Ukrep bi prispeval h kakovosti pogojev za varno in praktično hojo, je pa zelo zahteven, vključuje sodelovanje Občine z Direkcijo za vode in je dolgoročnejše narave ter presega okvire tega načrta.**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPOP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

11	**<u>Pristava - državna cesta znotraj naselja</u>** **Ugotovitve:** - velika zožitev prometnega prostora - številni znižani dovozi - rodeo efekt - ni prehodov za pešce - manjka urbana oprema (klop itd.) **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Prebivalci ocenjujejo, da je treba nujno omejiti hitrost za tovorna in osebna vozila.	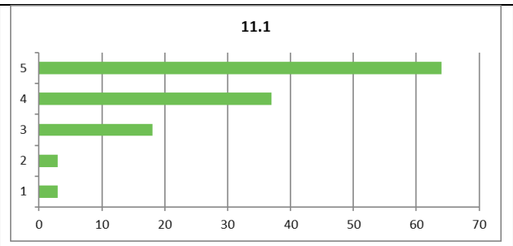		**Povečanje varnosti in udobnosti za hojo:** **- umirjanje prometa** **- preveriti možnost vzpostavitve novega prehoda za pešce**
12	**<u>Odsek državne ceste med OŠ, CUDV in Zdravstvenim domom</u>** **Ugotovitve:** - ni prehoda za pešce pri Zdravstvenem domu - ozki pločnik - hrup, varnost pešcev - potrebno umirjanje prometa na celem odseku ***Opozorili šolarji!*** ***Evidentirano tudi v načrtu šolskih poti!*** ***CPS predlaga umirjanje prometa pred OŠ Črna na Koroškem!***	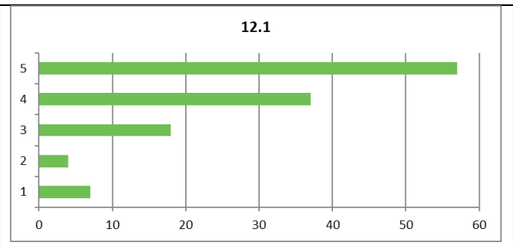	 *Fotografija: Andreja Zapušek Černe*	**Povečanje varnosti in udobnosti za hojo:** **- vzpostavitev prehoda za pešce pred zdravstvenim domom** **- umirjanje prometa na celotnem odseku od osnovne šole do zdravstvenega doma**
13	**<u>Ceste skozi središče Črne</u>** **Ugotovitve:** - velika zožitev prometnega prostora v vse tri smeri: Javorje, Rudarjevo in Pristava - problem varnosti - problem srečevanja vozil - problem kratkega ustavljanja (nepravilno parkiranje) ***Opozorili šolarji!*** ***Evidentirano tudi v načrtu šolskih poti!*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Prehitra vožnja, veliko otrok na poti. Težava nepravilnega parkiranja/ustavljanja na cesti predvsem v smeri Pristava, kjer avtomobili parkirajo pred trgovino. Predlagajo vhod v trgovino z druge strani stavbe, možnost obvoza od "Faktorja do Rajterja" in ureditev centra samo za pešce (rešitev sicer velja za že zamujeno priložnost!), obvoz mimo bivše vojašnice, strožji nadzor nad nepravilnim parkiranjem, ureditev središča Črne kot skupni prostor. Opozorilo, da je	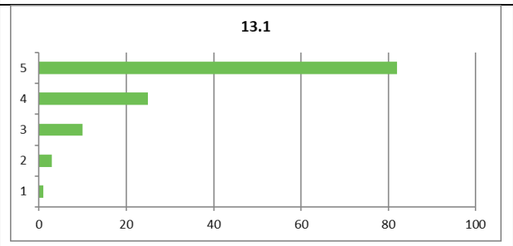		**Povečanje varnosti in privlačnosti za hojo:** **- umirjanje prometa** **- vzpostavitev novega parkirnega režima in discipline** **- preveriti varnost uvoza in izvoza iz parkirišča pri Kavalirju**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

	ogledalo za vozila pri izvozu iz parkirišča pri Kvalirju nefunkcionalno in zato je tam nevarno.			
14	**<u>Središče - pred mostom smer Pristava</u>** **Ugotovitve:** - manjka prehod za pešce -- ***Opozorili šolarji!*** ***V načrtu šolskih poti je tudi opozorilo na manjkajoči prehod na drugi strani mostu.*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Poleg manjkajočega prehoda za pešce je tu problem preozek in nekje manjkajoč pločnik, prehiter promet, nepregleden odsek.	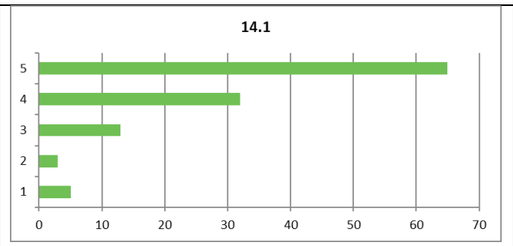		**- vzpostavitev prehoda za pešce** **- umirjanje prometa**
15	**<u>Ulica Center - priključevanje na glavno cesto</u>** **Ugotovitve:** - nevarna točka ***Evidentirano tudi v načrtu šolskih poti!*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Tudi prebivalci ugotavljajo, da gre za zelo nevarno mesto predvsem za otroke, ki vsak dan hodijo tu. Potrebno bi bilo namesti varnostna ogledala, težava so napačno parkirani avtomobili, nepregledno in pomanjkljive označbe prednostne ceste, postaviti oznako, potrebno opozoriti pešce (predvsem turiste), da lahko tu pripelje avtomobil, manjka označen prehod za pešce.	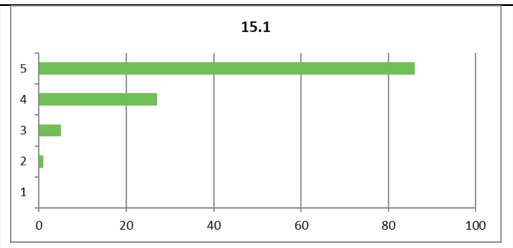		**- hiter ukrep: boljša označitev za povečanje varnosti priključevanja in povečanje preglednosti** **Povečanje varnosti in privlačnosti za rabo na celotni potezi:** **- umirjanje prometa** **- vzpostavitev parkirnega režima in discipline**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPOP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

16	**<u>Središče Črne - pred trgovino</u>** **Ugotovitve:** Nepravilno in nevarno ustavljanje in parkiranje. ***Opozorili šolarji!*** ***Evidentirano tudi v načrtu šolskih poti!*** ***CPS predlaga ozaveščanje prebivalcev in omejitev parkiranja na zelo kratek čas ter poostren nadzor.*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Prepoved parkiranja, vhod v trgovino z druge strani, urediti skupen prometni prostor (Odgovori na ta problem tudi že v vprašanju 14).	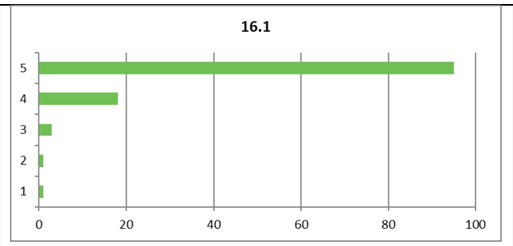		**- vzpostavitev parkirnega režima in discipline**
17	**<u>Središče - uvoz za občino</u>** **Ugotovitve:** - nevarna točka ***Evidentirano tudi v načrtu šolskih poti!*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Nepregledno. Potrebno bolje označiti uvoze in izvoze na glavno cesto.	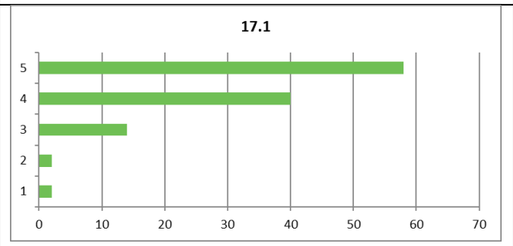		**- hiter ukrep: boljša označitev za povečanje varnosti priključevanja in povečanje preglednosti** **Povečanje varnosti in privlačnosti za rabo na celotni potezi:** **- umirjanje prometa**
18	**<u>Središče - ploščad in pločnik pri cerkvi</u>** **Ugotovitve:** - pozimi spolzka tla pri cerkvi in bankomatu **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Posipati sol, sprotna skrb za pločnik, nujno zamenjati tlak.	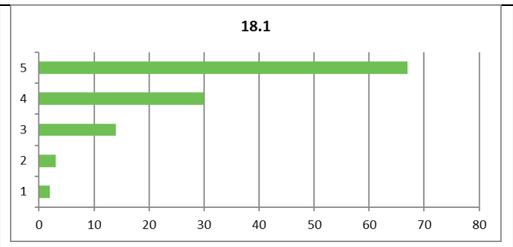		**- zagotoviti varnost in univerzalno dostopnost**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

19	**<u>Središče - glavna avtobusna postaja</u>** **Ugotovitve:** - lokacija postaje spodbuja dodaten promet z osebnimi vozili (prevozi, zaustavljanje) - zaseda / obremenjuje dragocen javni prostor v strogem središču - čakalnica je prostorsko omejena, zelo izpostavljena vplivu vozil ***Sovpadanje z ugotovitvami CPS!*** **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Težava zaradi lokacije trafike, pomanjkanja parkirišč, nevarno zaradi avtobusne postaje, predlaga se premik postaje.	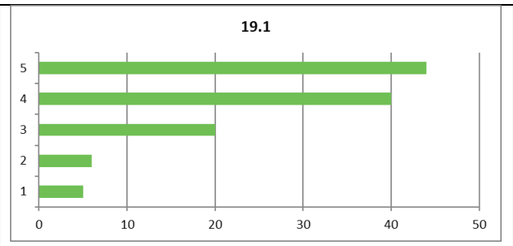		**- preveriti možnosti za prestavitev avtobusne postaje** **- zagotoviti večjo varnost pešcev v tem delu prostora**
20	**<u>Središče - peš povezava čez Javorski potok</u>** **Ugotovitve:** - novi most za pešce ni primeren za invalide in otroške vozičke - površina mostu pozimi drsi - tudi drugi most za pešce pri slaščičarni ni prehoden za invalide - povezava središča s Kulturnim domom preko potoka ni dostopna za vse **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Pogrešajo povezavo za kolesa in vozičke, potrebno bi bilo namestiti proti zdrsne trakove, zgrešeno narejen most, neuporabne in neestetske ploščadi pri lokalu Senica prek potoka, razmisliti o novi univerzalno dostopni rešitvi, ki bi bila dobra za turistično podobo kraja, izboljšati javno razsvetljavo med mostom in slaščičarno, postavitev novega manjšega mostu za invalide in kolesarje. Odprt prostor je izredno prijete, škoda, da je zaparkiran in ne deluje kot skupna odprta površina in javni prostor.	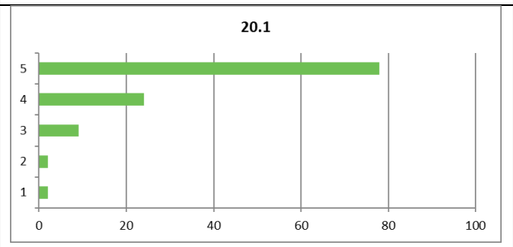		**- celovita prenova levega in desnega nabrežja:** **- levi breg: vzpostavitev novega skupnega prostora za objekti** **- desni breg: vzpostavitev peš povezave do muzeja na prostem** **- preveriti možnost posodobitve mostu oziroma zagotovitve univerzalno uporabnega prehoda čez Javorski potok*** **--** *** Ukrep bi prispeval h kakovosti pogojev za varno in praktično hojo, je pa zelo zahteven, vključuje sodelovanje Občine z Direkcijo za vode in je dolgoročnejše narave ter presega okvire tega načrta.**
21	**<u>Središče - peš pot ob Javorskem potoku</u>** **Ugotovitve:** - ni ograje / žive meje, lahko nevarno v času visokih voda **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Ureditev nabrežja, postavitev ustrezne (lesene) ograje zaradi varnosti otrok. Opozorilo, da so pozimi talne plošče spolzke.	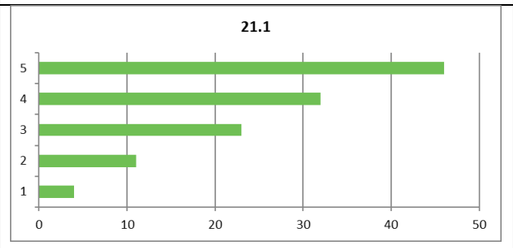		**-zagotovitev varnosti (ograja / zasaditev žive meje)** **CPS predlaga za podobna območja tudi dodatno urbano opremo (klopi, pitniki, koši, obvestilne table).**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPOP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

22	**<u>Središče - krožišče</u>** **Ugotovitve:** Izrazita prevlada avtomobilskega prometa nad drugimi oblikami mobilnosti (peš, kolo itd.,): - nepravilno parkiranje - gneča zaradi avtobusne postaje - nevarnost **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Lepe zelene ureditve v krožišču, ki včasih ne pridejo do izraza zaradi nepravilno parkiranih avtomobilov. Težavo prebivalci vidijo tudi v tovornjakih, ki se skozi krožišče vozijo prehitro.	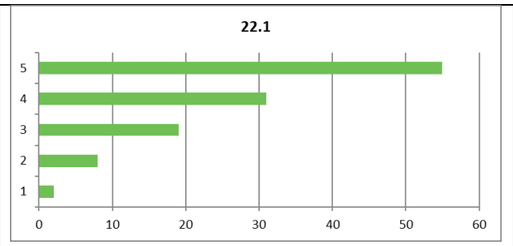	 *Fotografija: Andreja Zapušek Černe*	**- vzpostavitev parkirnega režima in discipline** **- prestavitev avtobusne postaje** **- umirjanje prometa** **CPS predlaga vodenje pešcev po vozišču.**
23	**<u>Žerjav</u>** **Ugotovitve:** - prehiter promet skozi središče naselja - pričakovano povečanje prometa (turizem) - med Črno in Žerjavom ni pločnika (v načrtih) **Zbirka komentarjev iz vprašalnika** Umirjanje prometa v naselju s horizontalnimi talnimi označbami. Pomanjkanje pločnikov. Potreba po pločniku in kolesarski med Črno in Žerjavom, saj tu hodi in kolesari veliko ljudi, trenutno zelo nevarno, saj tudi ni omejitve hitrosti. Manjkajoč prehod za pešce iz pločnikov pri novi cesti v Žerjavu.	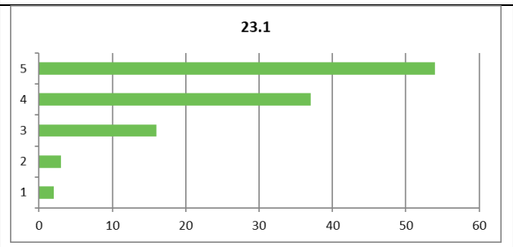	 *Fotografija: www.e-koroska.si*	**Zagotovitev varnosti rabe in udobnosti hoja: umirjanje prometa skozi celotno naselje.** **--** **Pločnik med Črno in Žerjavom za pešce in kolesarje že načrtovan.**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

4.2. **Drugi problemi in ugotovitve**

V tem sklopu so predstavljene ugotovitve o pogojih za hojo, ki so bolj splošne narave ali vezane na navade in vedenje udeležencev v prometu ter občanov Črne na Koroškem. Ugotovitvam so dodani ukrepi. Tistim ugotovitvam, ki so bile preverjene prek spletnega vprašalnika (A) je dodana zbirka komentarjev izpolnjevalcev vprašalnika.

	Drugi problemi in ugotovitve	**Predlagani ukrepi**
A	1. Pomanjkanje stojal za kolesa - obstoječih stojal je malo (postavitev dodatnih stojal je predvidena, ko bo urejena kolesarska pot Črna - Mežica). 2. Slaba parkirna disciplina (domačinov in turistov). 3. Pomanjkljiv nadzor nad nepravilnim parkiranjem. 4. Moteča dostavna vozila in mirujoč promet na površinah za pešce. **<u>Zbirka komentarjev iz vprašalnikov</u>** Prebivalci menijo, da je v središču premalo parkirnih mest ter da ta zasedajo predvsem domačini, da je Črna majhno naselje, lahko bi bilo v središču prepovedano parkiranje razen nekaj parkirišč za invalide in družine z otroki, ali kratkotrajne postanke (15 min), predlagajo tudi več nadzora nad nepravilnim parkiranjem.	Kolesarnica pred šolo in pri tovarni TAB. 2., 3., 4. Vzpostavitev parkirnega režima in discipline
B	**Potovalne navade občanov** **1. v šolo** - neaktiven prihod v šolo učencev in zaposlenih - prepričanja in navade staršev - strah **2. v službo** - motoriziran prihod v službo **3. v prostem času** **4. drugo**	Promocija hoje kot praktične in zdrave prometne prakse.
C	Zdravje občanov * - prekomerna prehranjenost otrok - zaskrbljujoči temeljni gibalni vzorci otrok - bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev višja od povprečne - stopnja samomorilnosti višja od povprečne *povzeto po Zdravje občine NIJZ, 2019/ 2020	Promocija hoje kot zdrave prometne prakse in oblike gibanja.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

D	Prehitra vožnja skozi naselje tovornih in osebnih avtomobilov.	Umirjanje prometa. Ozaveščanje.

4.3. **Dodatna opozorila prebivalcev pridobljena z anketo**

Na spodnji slik so predstavljene lokacije problemov, na katere so dodatno opozorili sodelujoči v spletni anketi. Gre za strnjen prikaz lokacij in opisov, ki so se najpogosteje pojavljale in/ali bile najbolj jasno opredeljene. Prebivalci so na zemljevid vrisali še veliko več problematičnih lokacij, ki pa jih niso posebej opisali ou utemeljili in jih zato ne prikazujemo.

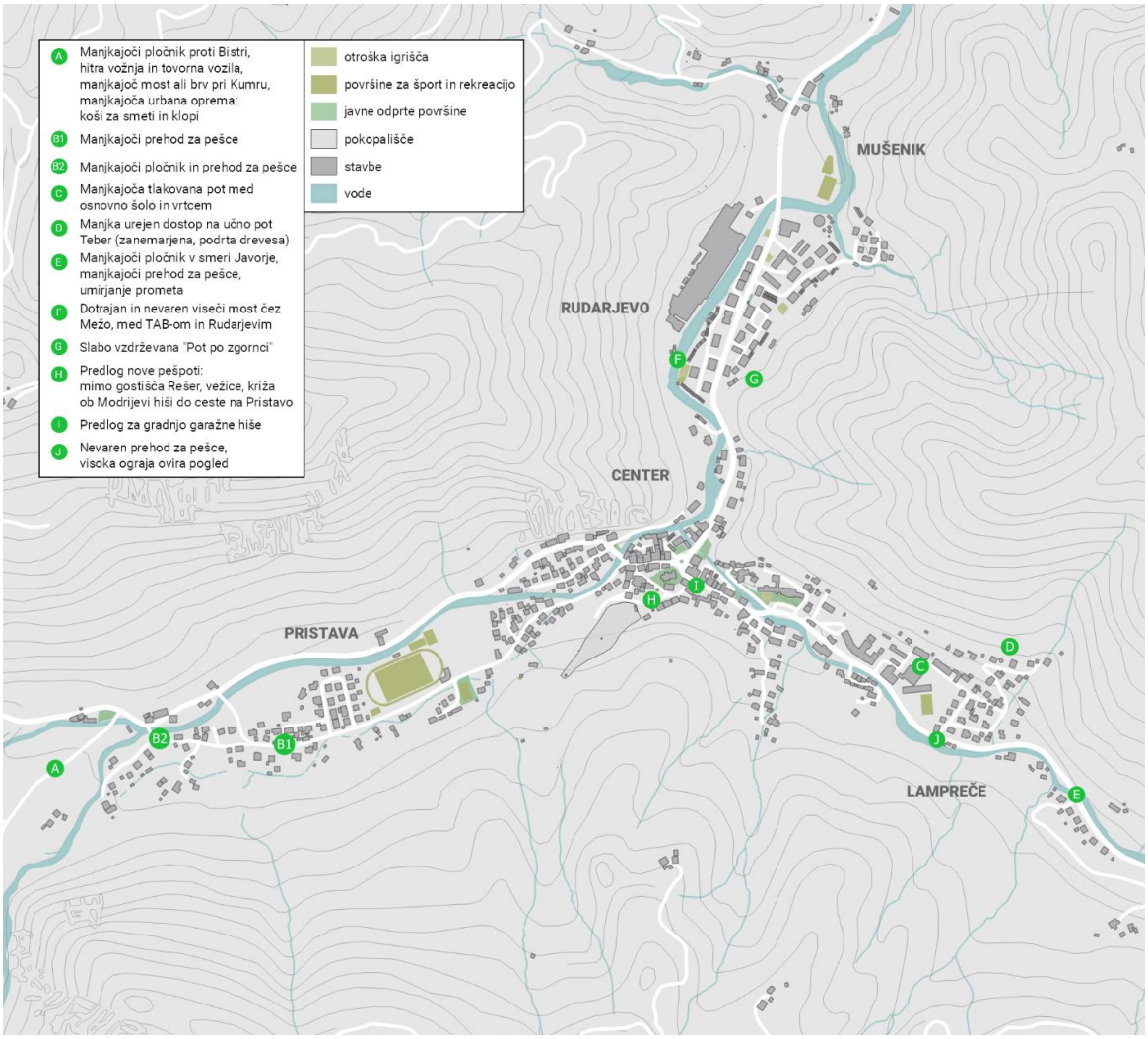

Slika 9 - Lokacije dodatnih problemov iz vprašalnika.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

5. Dostopnost

Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI, Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17, 38.člen) določa, da morajo **vse slovenske občine do leta 2025 zagotoviti dostopnost do objektov v javni rabi** na način, da jih bodo lahko samostojno uporabljali vsi ljudje, torej tudi ljudje s funkcionalnimi oviranostmi.

Dostopnost naj bi se v čim večji možni meri zagotavljalo po načelih univerzalnega načrtovanja. To je načrtovanje in oblikovanje »proizvodov, okolja, programov in storitev na način, da so čim bolj uporabni za vse ljudi, ne da bi jih bilo treba dodatno prilagajati ali posebej načrtovati. Prav tako univerzalno načrtovanje vključuje tudi podporne pripomočke in tehnologije za posamezne skupine invalidov, kadar je to potrebno (Konvencija o pravicah invalidov, 2008). Univerzalna graditev je ena od bistvenih zahtev, zapisanih v 15. členu Gradbenega zakona.

Zahteve v zvezi z zagotavljanjem dostopnosti so podrobneje opredeljene v **Pravilniku o univerzalni graditvi in rabi objektov**. V pravilniku je predpisana uporaba standardov SIST ISO 21542, SIST EN 60118-4 in SIST 1186. Pri novogradnjah je treba standarde upoštevati v celoti, pri prenovah in vzdrževalnih delih pa jih je potrebno upoštevati v največji možni meri. **V primeru obstoječih objektov je smiselno izdelati presojo in z njeno pomočjo opredeliti ukrepe, s katerimi bo zagotovljena dostopnost v največji možni meri**.

Dostopnosti se ne da doseči samo s posameznimi ukrepi, kot so npr. klančine in oprijemala, ampak zgolj s celostnim urejanjem poti za potrebe funkcionalno oviranih oseb – od izhodišča, do cilja. Ena sama ovira na poti je dovolj, da je osebi dostop do cilja onemogočen. Zato, kadar govorimo o prostorski dostopnosti, govorimo o zveznosti rešitev in dostopnosti poti v celotnem poteku od izhodišča do cilja.

Kakšna izhodišča in cilji zagotavljanja dostopnosti? Ob upoštevanju veljavne zakonodaje bi bilo treba prostor v celoti »preurediti« tako, da bo dostopen za vse ljudi. To je v praksi težko, včasih celo nemogoče, saj na dostopnost vplivajo številne značilnosti (npr. višinske razlike ipd.) in dejstva (npr. določila varovanja kulturne dediščine). Gradbeni zakon zato v 22. členu določa, da lahko »občine v dogovoru z reprezentativnimi invalidskimi organizacijami sprejmejo **Smernice za zagotavljanje dostopnosti,** s katerimi določijo stopnjo prilagojenosti zunanjih javnih površin, ne glede na zahteve o opremljenosti javnih površin določenih s tem zakonom.« Skladno s lahko potem občine za svoje potrebe pripravijo ti. **Strateški načrt dostopnost**i.

Občina Črna na Koroškem ima manj kot 10 000 prebivalcev, zato je zahtevan obseg aktivnosti, ki jih mora občina izvesti v okviru priprave Strateškega načrta dostopnosti občine, ožji. **Občina Črna lahko sama izdela Strateški načrt dosotpnosti**, priporočljivo pa je, da ga pregleda usposobljena oseba z referencami na področju zagotavljanja dostopnosti, da se na ta način

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

zagotovi, da bo načrt odražal dobro seznanjenost z zahtevami v zvezi z dostopnostjo in da bodo reštive res funkcionalne.

Dokument **morajo potrditi reprezentativne invalidske organizacije**, ki delujejo na območju občine. V Črni je tako nujno treba **opredeliti tako imenovane varne poti in jih prilagoditi tako, da bodo dostopne za vse ljudi**. V sodelovanju s **posebno strokovno skupino** (Občina in predstavniki invalidskih organizacij) je treba določiti tiste **objekte, do katerih je pomembno zagotoviti neoviran dostop** za vse. Narediti je treba analizo poti in identificirati ovire ter podati predloge za prenovo poti v po načelu univerzalne dostopnosti in podati tudi **priporočila v zvezi z dostopnostjo informacij in storitev** tako v notranjosti objektov, kot tudi v odprtem prostoru.

Več o vsebinah, ki so ključne za pripravo dokumenta, je zbrano v priročniku Strateško načrtovanje dostopnosti. V priročniku so podrobneje predstavljene prednosti, ki jih ta način načrtovanja dostopnosti prinaša občini.

Ukrepi

Občina Črna je leta 2015 prejela listino Občina po meri invalidov, oblikovala Sveta za invalide, pripravila Analizo stanja in Akcijski načrt za neodvisno življenje invalidov. **Občina je v sodelovanju s Svetom odpravila že številne ovire v javnem prostoru, ne pa še vseh**. CPS (2018) za Črno med ukrepi navaja potrebo po nadaljevanju odpravljanja ovir za funkcionalno ovirane osebe.

V procesu priprave LNH smo odkrili, da so posebej **zapostavljene potrebe senzorno oviranih (npor. slepi in slabovidni)**.

Dostopnosti za vse uporabnike se ne da zagotoviti s posameznimi ukrepi ali prenovo posameznih delov prostora ampak je res pomembno, da se zagotovi **dostopnost celotnih poti, ki so opredeljene kot varne in vodijo uporabnika od izhodišča, do cilja**. Varne poti je treba opredeliti v okviru Strateškega načrta dostopnosti. Kakršnakoli ovira na poti do lokacije, ki je sicer prilagojena in dostopna za vse ljudi, lahko uporabniku prepreči dostop do te lokacije.

V nadaljevanju so povzeta splošna priporočila za zagotavljanje dostopnosti, ki jih mora občina upoštevati pri pripravi Strateškega načrta dostopnosti.

1. Avtobusne postaje in postajališča so izhodišča ti. varnih poti. Varne poti se opredeli v Strateškem načrtu dostopnosti in vodijo do objektov in območij, ki jih določi strokovna skupina. Avtobusne postaje in postajališča je treba oblikovati po načelih univerzalnega načrtovanja – ne načrtujemo posebnih prilagoditev za funkcionalno ovirane osebe temveč prostor in elemente oblikujemo tako, da jih lahko uporabljajo vsi, oblikovno premišljeno pa vključimo prilagoditve, ki so nujne za posamezno skupino invalidov

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

(npr. talni taktilni vodilni sistem za slepe in slabovidne ljudi, oznake steklenih površin ipd.).

2. Vse prehode za pešce je treba, skladno z veljavno zakonodajo, opremiti s taktilnimi oznakami, semaforje je treba opremiti z zvočnim signalom. Raven zahtevane opremljenosti prehodov se določi v Strateškem načrtu, kjer je opredeljeno, ali je na posameznem prehodu potrebno zagotoviti kompleksno vodenje ali osnovno stopnjo opremljenosti. Spodbuja se poglobitev robnika po celotni širini zebre. Preveriti je treba varnost in preglednost prehodov za pešce.

3. Do vseh objektov v javni rabi in do območij, ki se jih opredeli v Strateškem načrtu, je treba zagotoviti varne dostope za pešce. Na območjih skupnega prometnega prostora je treba poiskati rešitve za zagotavljanje dostopnosti na načine, ki bodo dali prednost pešcem.

4. Ustrezno prilagoditi ali preoblikovati je treba vse elemente na varnih poteh, ki preprečujejo dostopnost (neustrezno oblikovane klančine, stopnišča, oprijemala, oznake, ovira na poteh ipd.).

5. Informacije (usmerjevalni sistemi, napisi na objektih, urniki itd.) je treba ob upoštevanju veljavnih standardov oblikovati tako, da bodo dostopne vsem ljudem. Za slepe ljudi vključimo alternativne rešitve.

6. Prilagoditi je treba tudi storitve (predvsem v objektih, opredeljenih v Strateškem načrtu dostopnosti), da so dostopne vsem ljudem ne glede na njihovo oviranost.

6. Predlogi ukrepov

Pri oblikovanju nabora ukrepov so upoštevane ugotovitve zbrane v procesu priprave LNH za Črno s strani različnih ciljnih skupin ter preverjene tudi s prebivalci Črne s pomočjo spletne ankete. Nabor ukrepov zajema tudi nekaj predlogov, ki so jih dodatno posredovali prebivalci Črne prek spletnega vprašalnika, za druge (glej poglavje 4.3) pa bo potrebno poskrbeti v naslednjih korakih urejanja javnega prostora.

Za odpravo problemov in izboljšanje pogojev za hojo v Črni na Koroškem so potrebne rešitve, ki posegajo tako v prostor (infrastrukturni ukrepi), pravila rabe prostora in prometne režime (organizacijski ukrepi) kot v potovalne prakse in navade ljudi (ozaveščevalni ukrepi).

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

6.1. Infrastrukturni ukrepi

Ključni infrastrukturni ukrepi so ukrepi za umirjanje prometa (5.1.1.) na različnih odsekih državne ceste skozi naselje Črna in na lokalni cesti v naselju Žerjav ter več posameznih ukrepov, ki so vezani na določene lokacije (od 5.1.2 naprej).

Med ukrepi, ki jih je možno oblikovati na osnovi ugotovitev analize so tudi kar trije predlogi za ureditve prečkanja vodotokov. Gre za ugotovitve vezane na posodobitev premostitve čez Javorski potok v središču v skladu z načeli univerzalne dostopnosti (številka 20), za ponovno vzpostavitev brvi čez Mežo na poti proti novemu otroškemu igrišču (točka 6) ter za predlog ureditve nove premostitve Meže v Pristavi v duhu vzpostavljanja nove krožne preš poti (točka 10). Ti ukrepi bi prispevali h kakovosti pogojev za varno in praktično hojo v Črni, so pa zelo zahtevni in ne nujno izvedljivi ter močno odvisni od odziva Direkcije za vode. Ocenjeno je bilo, da so to ukrepi, ki zahtevajo več dodatnega dela in presegajo okvir tega načrta zato v nadaljevanju niso bili vključeni med predlagane ukrepe in obravnavani v akcijskem načrtu.

6.1.1. Umirjanje prometa

- pred osnovno šolo, CUDV in zdravstvenim domom (problem št. 12)
- v središču naselja Črna v smeri vseh treh krakov
    - v smeri center - Pristava do Prahovega mostu
    - v smeri center - Rudarjevega do urejenega obcestnega parkirišča
    - v smeri center - šola do uvoza za občino
- v Rudarjevem od trgovine Mercator, pred prehodom za pešce proti centru (problem št. 8)
- v Pristavi: skozi naselje na levem bregu Meže (problem št. 11)
- v središču naselja Žerjav med kulturnim domom in šolo.

Umirjanje prometa se na teh odsekih izvede z vzpostavitvijo horizontalnih talnih označb, in nadvišanjem in izravnavo vozišča s preplastitvijo, eventualnimi novimi prehodi za pešce, ustreznimi prometnimi znaki, in merilci hitrosti.

<u>Ukrepi vezani na probleme: 8, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 22, 23</u>

6.1.2. Mušenik - peš dostop do tovarne TAB

- vzpostavitev novega prehoda za pešce
- vzpostavitev javne razsvetljave

--

Ni del načrtovane prenove ceste in ureditve pločnika.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Ukrep vezan na problem: 3

6.1.3. **Mušenik - avtobusna postajališča**

- vzpostavitev javne razsvetljave

--

Dopolniti že načrtovano prenovo avtobusnih postajališč. Preveriti, če je v skladu s predlogi LNH.

Ukrep vezan na problem: 4

6.1.4. **Mušenik - igrišče in kolo park**

- ureditev dostopne poti čez parkirišče in travnik
- pripraviti celovito oblikovalsko in programsko rešitev za ureditev območja – nov javni park

Ukrep vezan na problem: 5

6.1.5. **Rudarjevo - trgovina**

- ponovna vzpostavitev prehoda za pešce južno od trgovine Mercator
- celovita ureditev območja okrog trgovine

Ukrep vezan na problem: 7

6.1.6. **Rudarjevo – med Črno in naseljem**

- preveriti možnosti prestavitve prehoda za pešce proti centru

Ukrep vezan na problem: 8

6.1.7. **Pristava - lokalna cesta**

Povečanje varnosti in udobja hoje:

- preusmeritev prometa
- možnost ureditve enosmernega prometa
- nadzor nad hitrostjo

Ukrep vezan na problem: 9

6.1.8. **Pristava - državna cesta izven naselja**

- prenova ceste

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

- ureditev pločnika (posebej potrebe uporabnikov CUDV)
- kolesarska steza
- postavitev urbane opreme
--

Že načrtovana prenova. Preveriti, če je v skladu s predlogi LNH.

Ukrep vezan na problem: 10

6.1.9. Odsek državne ceste med OŠ, CUDV in Zdravstvenim domom

- vzpostavitev novega prehoda za pešce pred zdravstvenim domom

Ukrep vezan na problem: 12

6.1.10. Ceste skozi središče Črne

- preveriti varnost uvoza in izvoza iz parkirišča pri Kavalirju

Ukrep vezan na problem: 13

6.1.11. Središče - pred mostom smer Pristava

- vzpostavitev novega prehoda za pešce

Ukrep vezan na problem: 14

6.1.12. Ulica Center - priključevanje na glavno cesto

- boljša označitev za povečanje varnosti priključevanja in povečanje preglednosti

Ukrep vezan na problem: 15

6.1.13. Središče - uvoz za občino

- boljša označitev za povečanje varnosti priključevanja in povečanje preglednosti

Ukrep vezan na problem: 17

6.1.14. Središče - ploščad in pločnik pri cerkvi

- zagotoviti varnost in univerzalno dostopnost

Ukrep vezan na problem: 18

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

6.1.15. Središče - glavna avtobusna postaja

- zagotoviti večjo varnost pešcev
- preveriti možnosti za prestavitev avtobusne postaje

Že CPS ugotavlja in predlaga prestavitev avtobusne postaje iz krožišča za nekaj deset metrov proti Rudarjevem. CPS predlaga možnost dveh lokacij - pred muzejem na prostem: odvzame se 1PM, prestavi pločnik, uredi nadstrešnico (plus je parkirišče zraven, muzej za dobrodošlico turistom itd.); druga možna lokacija je na drugi strani ceste, kjer so bočna parkirišča (plus je manjši poseg, urediti se mora le nadstrešnico).

Ukrep vezan na problem: 19, 22

6.1.16. Središče – nabrežje ob Javorskem potoku

- celovita prenova levega in desnega nabrežja Javorskega potoka v središču:
- levi breg: vzpostavitev novega skupnega odprtega prostora/javnega prostora za objekti
- desni breg: vzpostavitev peš povezave do muzeja na prostem

Ukrep vezan na problem: 20

6.1.17. Središče - peš pot ob Javorskem potoku

- zagotovitev občutka varnosti (ograja / zasaditev žive meje)

Ukrep vezan na problem: 21

6.1.18. Drugi infrastrukturni ukrepi

- pokrita kolesarnica pred šolo

6.2. Organizacijski ukrepi

6.2.1. Nova parkirna politika

Ena od ovir za varno in udobno hojo so v Črni vozila, ki so začasno, ali tudi dalj časa, zaparkirana ob glavni cesti v središču (pri trgovini, avtobusni postaji).

Prvi ukrep občine je zato lahko boljša parkirna politika in striktno uveljavljanje pravil parkiranja. Spoštovanje pravil lahko občina spodbudi:

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

- s spodbujanjem parkirne discipline (promocijske in opozorilne akcije);
- s poostrenim nadzorom (angažma redarske službe);
- uvedbo novega parkirnega režima v središču;
- novo občinsko parkirno politiko, ki obsega:

1. izdelavo pregledne občinske karte parkirišč (predlagano tudi že v CPS v analizi 2018, str. 113);
2. pripravo in uvajanje posebnega parkirnega režima za dogodke in prireditve;
3. poostren nadzor parkiranja za krajša obdobja (npr. 1 mesec) ob istočasnem izvajanju ukrepov ozaveščanja.

Ukrepi vezani na probleme: 7, 12, 15, 16, 22

6.2.2. Mestna logistika

Občina pripravi in uveljavi (objavi, promovira, nadzira) poseben načrt prometnega režima za:
- dostavo in preskrbo trgovin v središču,
- vodenje prometa v času dogodkov in prireditev ter
- vodenje individualnih in kolektivnih potovanj turističnega značaja.

6.2.3. Strateški načrt dostopnosti

V sodelovanju s predstavniki reprezentativnih invalidskih organizacij mora občina enkrat **do leta 2025 izdelati Strateški načrt dostopnosti**, s katerim določi glavne poti in objekte, ki bodo dostopne za vse in določi tudi vse potrebne ukrepe s katerimi doseže univerzalno dostopnost izbranih objektov, storitev in informacij. Strokovna skupina pripravi tudi Občinska priporočila za načrtovanje novih ureditev in se vključuje v spremljanje stanja in pripravo novih ureditev.

6.2.4. Delovna skupina za spremljanje stanja in načrtovanja z vidika hodljivost in dostopnosti ureditev

Organizira se stalna interdisciplinarna delovna skupina, ki na ravni občine, lahko pa tudi na medobčinski ravni, spremlja stanje hodljivosti in dostopnosti oziroma izenačevanja možnosti za invalide in oblikuje pobude za izboljšave tako, da izvaja:
- ciklične/letne preglede stanja hodljivosti okolja in pripravlja predloge za izboljšave;
- preglede vseh programov in načrtov za prenove, rekonstrukcije in nove prometno infrastrukturne rešitve, ki jih v območju naselij načrtujejo občina, DRSI in zasebni investitorji.

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

V delovni skupini morajo biti zastopani predstavniki šoloobveznih otrok, invalidskih organizacij, starejših, lokalnih skupnosti, občine in lokalnih strokovnih služb ter po potrebi svetovalci za univerzalno načrtovanje, za načrtovanje in promocijo hoji prijaznega okolja in za druge vidike zagotavljanja zdravju proijaznega urejanja prostora.

6.2.5. Merjenje hrupa in kakovosti zraka pri šoli

Za potrebe spremljanja učinkovitosti ukrepov umirjanja prometa na državni cesti med osnovno šolo in zdravstvenim domom se vzpostavi sistem za merjenje hitrosti, hrupa in kakovosti zraka.

6.3. Ozaveščevalni ukrepi

6.3.1. Hoja za zdravje – promocija zdravstvenih koristi hoje

Občina z različnimi ciljnimi programi in mehkimi ukrepi sistematično spodbuja hojo kot zdravju koirstno pormetno prakso tako, da pod enotnim sloganom in znakom ob različnih priložnostih komunicira o zdravstvene koristi hoje, razdaljah do storitev in prizorišč merjenih v času peš hojhe, ozavšečanju o hodljivosti naselja kot privlačnosti za bivanje in prosogi čas ter drugih, okoljskih in gospodarskih koristih hoje za lokalno okolje.

Ukrepi vključujejo: izbiro slogana, pripravo promocijskih gradiv, sporočil in akcij kot so Peš kažipoti ali Pešbus, pripravo in objavo priporočil glede parkiranj ob prihodu na kulturne prireditve, tudi s podpro organizaciji posebnih dogodkov kot so redna hoja in pohodi za zdravje ali festival hoje, urbani sprehodi in podobno.

Slogan: Peš Črna (kratko), hodljivo mesto - 15 minutno mesto (dopolnilna vsebina).

1. **Splošno**

- Sistematično komuniciranje o zdravstvenih koristih hoje ob različnih priložnostih (vpis v šolo, vabila na prireditve, promocija zdravju prijazne hodljivosti naselja v turistični promociji)
- Oblikovanje slogana (npr. 15 minuto mesto, Peš Črna) in promocijskih gradiv
- Zbiranje in širjenje zgodb o aktivni poti v šolo, v službo, v vrtec lahko v obliki natečaja
- Imenovati ambasadorje za hojo v Črni - vzpostaviti sodelovanje z znanimi osebnostmi npr. športniki, zdravniki (po zgledu Walk with a Doc) in lokalnimi literarnimi ustvarjalci ali

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

drugimi vidnimi osebnostmi in jih vključiti v aktivnosti (promocijo, dogodke, žirija natečaja itd.)

2. Spodbujanje hoje v šolo in vrtec

Odpravljanje pomislekov in sprememba prepričanj in potovalnih navad staršev.
Posebno sporočilo staršem ob vpisu otrok v šolo o koristih hoje za zdravje in dobro počutje otrok, za socializacijo in o pomenu zdravih potovalni navad za razvoj zdravega življenskega sloga ter dodatno vsako leto za vse starše pred začetkom šoslkega leta.

- Dodatna podpora občine pri spodbujanju aktivnosti Pešbus in Bicivlak predvsem pri zagotavljanju spremljevalcev.
- Šola: natečaj zbiranja zgodb, intervjujev s strani otrok Kako so v šolo hodili moji starši in stari starši.
- Vrtec: natečaj zbiranja risb o tem, kako so v šolo hodili starši ali stari starši otrok.

3. Aktivni in trajnostni prihodi v službo in odhodi

- Spodbujanje aktivnih prihodov v službo.
- Priprava mobilnostnega načrta za zaposlene na občini in v javnih zavodih.
- Spodbujanje in podpora sopotništvu.
- Pprogram sopotništva za zaposlene v vzhodnih regijah.
- Natečaj zbiranja zgodb: kako lahko izkoristim pot v službo za zdravje.

4. Spodbujanje aktivne mobilnosti v prostem času

- peš v kulturca
- peš v trgovino
- peš na kavo

5. Peč Črna za vse

- poudarjanje univerzalne dostopnosti
- izpostavljanje dobre dostopnosti za starejše in osebe z različnimi vrstami oviranosti

6. Pešpoti

Priprava, oblikovanje in objava preglednega načrta mreže pešpoti (pešpoti v naselju, podeželske, rekreacijske in šolske poti, postaje pešbusa, postaja šolskega prevoza, za domačine in obiskovalce.

- predstavitev na informacijski turistični tabli
- objava na internetu
- objava v tiskani obliki - samostojno in v publikacijah.

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

6.3.2. **Parkirni režimi in disciplina**

1. Priprava in komuniciranje občinske karte parkirišč z navodili za parkiranje in oznakami peš oddlajenosti ključnih točk (v prostoru, prek spleta, tudi v angleščini/nemščini za turiste)
2. Prirpava in uvedba novega parkirnega režima v središču naselja.
3. Opozarjanje na parkirno disciplino, postavitev tabel na lokacijah, kjer neprimerno parkiranje povzroča nevarnost pešcev (ne grožnje – trkanje na vest in klic k odgovornostinpr. Spoštovani voznik, kako se bova z dedkom varno peljala s kolesom mimo trgovine, če pa je vaš avto parkiran sredi ceste?)
4. Izvedba opozorilne kampanje s pomočjo šolarjev (Sporočila otrok kot »Sporočilo redarstva« - na roke napisano/skenirano sporočilo otrok).
5. Ojačanje nadzora - dopolnilno delo občinskega redarstva (pobuda »ask a local Bled«, oz. kot so naravovarstveni nadzorniki – samo opozorilo, ozaveščanje, ne kazni – če ni denarja za redarstvo)

<u>Ukrepi vezani na probleme: 7, 12, 15, 16, 22</u>

6.3.3. **Hitra vožnja**

Ozaveščanje o nevarnosti prehitre vožnje osebnih avtomobilov in tovornega prometa.

Ozaveščanje o drugih negativnih posledicah prehitre vožnje kot so bolj onesnaženo in hrupno okolje, manj zdravo bivalno okolje in manj dobro počutje otrok, staršev z majhnimi otroki, varovancev CUDV in starejših ter tudi turistov in posledično manjša privlačnost za turizem in razvoj lokalnih dejavnosti kot so trgovina in storitve, lokali na prostem.

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

7. Akcijski načrt za izboljšanje hodljivosti v Črni na Koroškem

Za infrastrukturne ukrepe se navaja lokacijo ter posamezni ukrep, oceno stroška, odgovorne nosilce, prioritete ter na koncu navezavo na problem opisan v poglavju 4. Za organizacijske in ozaveščevalne ukrepe pa se poleg obrazložitve ukrepa navaja oceno stroškov, zahtevnost in prioriteto.

INFRASTRUKTURNI UKREPI						
Št. ukrepa	**Lokacija**	**Posamezni ukrepi**	**Ocena stroška**	**Akter**	**Prioriteta**	**Vezano na problem št.**

6.1.1	**Umirjanje prometa**
	- pred osnovno šolo, CUDV in zdravstvenim domom (problem št. 12)
	- v središču naselja Črna v smeri vseh treh krakov
	  - v smeri center - Pristava do Prahovega mostu
	  - v smeri center - Rudarjevega do urejenega obcestnega parkirišča
		Umirjanje prometa na 4 lokacijah:
		- Elaborat
		- Dovoljenje DRSI za odseke na državnih cestah
		
		Vzpostavitev horizontalne talne označbe, zgladitev in nadvišanje vozišča, novi prehodi za pešce, prometni znaki, merilci hitrosti, označevalne table.
			Do 100.000	Občina, DRSI	Visoka	8, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 22, 23

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

	- v smeri center - šola do uvoza za občino - v Rudarjevem od trgovine Mercator, pred prehodom za pešce proti centru (problem št. 8) - v Pristavi: skozi naselje na levem bregu Meže (problem št. 11) - v središču naselja Žerjav med kulturnim domom in šolo.					
6.1.2.	**Mušenik - možnost dostopa do tovarne TAB**	- vzpostavitev novega prehoda za pešce - vzpostavitev javne razsvetljave	10.000-50.000	Občina, DRSI	Visoka	3
6.1.3.	**Mušenik - avtobusna postajališča**	- vzpostavitev ustrezne javne razsvetljave ob upoštevanju Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja - dopolniti načrtovano prenovo avtobusnih postajališč	10.000-50.000	Občina	Nizka	4
6.1.4.	**Mušenik - igrišče in kolo park**	- ureditev dostopne poti čez parkirišče in travnik - pripraviti celovito oblikovalsko in programsko rešitev za ureditev območja – nov javni park	10.000-50.000	Občina	Srednja	5

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

		- izvesti ureditev parka (oblikovanje prostora, dodatna oprema, zasaditev)				
6.1.5.	**Rudarjevo - trgovina**	- ponovna vzpostavitev prehoda za pešce južno od trgovine Mercator - celovita ureditev območja okrog trgovine	Do 25.000	Občina, DRSI	Srednja	7
6.1.6.	**Rudarjevo - med Črno in naseljem**	- preveriti možnosti prestavitve prehoda za pešce proti centru	Do 1.000	Občina DRSI	Visoka	8
6.1.7.	**Pristava - lokalna cesta**	- možnost ureditve enosmernega prometa - nadzor nad hitrostjo ali preusmeritev prometa	Do 10.000	Občina	Srednja	9
6.1.8.	**Pristava - državna cesta izven naselja**	- prenova ceste - ureditev pločnika - kolesarska steza - postavitev urbane opreme	Več kot 80.000	Občina, DRSI	Visoka	10
6.1.9.	**Javorje - odsek državne ceste med OŠ, CUDV in zdravstvenim domom**	- vzpostavitev novega prehoda za pešce pred zdravstvenim domom	Do 1.000	Občina, DRSI	Visoka	12
6.1.10.	**Središče - cesta skozi središče Črne**	- preveriti varnost uvoza in izvoza iz parkirišča pri Kavalirju	Do 10.000	Občina	Visoka	13
6.1.11.	**Središče-središče pred mostom smer Pristava**	- vzpostavitev novega prehoda za pešce	Do 1.000	Občina, DRSI	Visoka	14

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

6.1.12.	**Ulica Center – priključevanje na glavno cesto**	- boljša označitev za povečanje varnosti priključevanja in povečanje preglednosti	Do 1.000	Občina	Visoka	15
6.1.13.	**Uvoz za občino**	- boljša označitev za povečanje varnosti priključevanja in povečanje preglednosti	Do 1.000	Občina	Visoka	17
6.1.14.	**Ploščad in pločnik pri cerkvi**	- zagotoviti varnost in univerzalno dostopnost	Do 10.000	Občina	Visoka	18
6.1.15.	**Glavna avtobusna postaja**	- zagotoviti večjo varnost pešcev - preveriti možnosti za prestavitev avtobusne postaje	Do 10.000	Občina	Srednja	19, 22
6.1.16	**Nabrežje ob Javorskem potoku**	- celovita prenova levega in desnega nabrežja Javorskega potoka (vzpostavitev novega skupnega odprtega prostora, vzpostavitev peš povezave do muzeja na prostem)	10.000-50.000	Občina	Visoka	20
6.1.17	**Pešpot ob Javorskem potoku**	- zagotovitev občutka varnosti (ograja, zasaditev žive meje)	Do 10.000	Občina	Srednja	21
6.1.18	**Drugi infrastrukturni ukrepi**	- pokrita kolesarnica pred šolo	Do 5.000	Občina	Srednja	

ORGANIZACIJSKI UKREPI					
Št. ukrepa	**Predlagani ukrep**	**Obrazložitev**	**Ocena stroška**	**Zahtevnost**	**Prioriteta**

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

6.2.1.	**Nova parkirna politika**	1. izdelavo pregleden občinske karte parkirišč (predlagano tudi že v CPS v analizi 2018, str. 113) 2. pripravo in uvajanje posebnega parkirnega režima za dogodke in prireditve 3. poostren nadzor parkiranja za krajša obdobja (npr. 1 mesec) ob istočasnem izvajanju ukrepov ozaveščanja.	Do 10.000	Srednja	Visoka
6.2.2.	**Mestna logistika**	Občina pripravi in uveljavi (objavi, promovira, nadzira): - poseben načrt prometnega režima za dostavo in preskrbo trgovin v središču, - načrt za vodenje prometa v času dogodkov in priredite ter - načrt za vodenje individualnih in kolektivnih potovanj turističnega značaja.	Do 10.000	Srednja	Nizka
6.2.3.	**Strateški načrt dostopnosti**	V sodelovanju s predstavniki reprezentativnih invalidskih organizacij mora občina enkrat do leta 2025 izdelati Strateški načrt dostopnosti, s katerim določi glavne poti in dosotpne objekte ter vse potrebne ukrepe s katerimi doseže univerzalno dostopnost izbranih objektov, storitev in informacij. Skupina pripravi tudi Občinska priporočila za načrtovanje novih ureditev in spremljanje stanja.	Do 3.500	Srednja	Srednja
6.2.4	**Spremljanje stanja in revidiranje načrtov z vidika**	Organizacija interdisciplinarne delovne skupine na ravni občine ali celo na medobčinski ravni letni pregledi stanja hodljivosti in priprava predlogov za izboljšave pregled vseh infrastrukturnih ukrepov, ki jih načrtuje DRSI	Do 10.000	Nizka	Visoka

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

	hodljivosti in dostopnosti	priprava in pregled vseh občinskih načrtov pregled posameznih zasebnih investicijskih namer z vidika vpliva na hodljivost			
6.2.5	**Merjenje hrupa in kakovosti zraka pri šoli (v povezavi z ukrepom 6.1.1 Umirjanje prometa v okolici šole)**	vzpostavi sistem za merjenje hitrosti, hrupa in kakovosti zraka.	Do 5.000	Srednja	Visoka

OZAVEŠČEVALNI UKREPI					
Št. ukrepa	**Predlagani ukrep**	**Obrazložitev**	**Ocena stroška**	**zahtevnost**	**prioriteta**
6.3.1.	**Hoja za zdravje**	Občina z različnimi ciljnimi programi in mehkimi ukrepi sistematično spodbuja hojo po vsakodnevnih opravkih tako, da pod enotnim sloganom in znakom ob različnih priložnostih komunicira o zdravstvenih vidikih hoje, razdaljah storitev in prizorišč, dobri hodljivosti naselja in drugih, okoljskih in gospodarskih, koristih hoje za lokalno okolje. (za celoten nabor glej 6.3.1)	Do 10.000	Nizka	Visoka

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

6.3.2.	**Parkirni režimi in disciplina**	1. Komuniciranje občinske karte parkirišč z navodili za parkiranje za turiste (v prostoru, prek spleta, tudi v angleščini za turiste) 2. Komuniciranje novega parkirnega režima v središču 3. Postavitev tabel, kjer je največ neprimernega parkiranja (ne v smislu groženj, ampak lekcij in vprašanj, npr. Spoštovani voznik, kako se bova z dedkom varno peljala s kolesom mimo trgovine, če pa je vaš avto parkiran sredi ceste?) 4. Izvedba opozorilne kampanje, mogoče s pomočjo šolarjev (Sporočilo otrok oblikovano kot »Sporočilo redarstva« - na drugi strani na roke napisano/skenirano sporočilo otrok). 5. Uvedba dopolnilnega dela občinskega redarstva (pobuda »ask a local Bled«, oz. kot so naravovarstveni nadzorniki – samo opozorilo, ozaveščanje, ne kazni – če ni denarja za redarstvo)	Do 10.000	Nizka	Visoka
6.3.3.	**Hitra vožnja**	Ozaveščanje o nevarnosti prehitre vožnje osebnih avtomobilov in tovornega prometa ter o drugih posledicah prehitre vožnje.	Do 1.000	Nizka	Visoka

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

8. Viri in literatura:

Fajmut, A., 2019. *Načt šolskih poti. OŠ Črna na Koroškem. Šolsko leto 2019/2020.* Dostopno prek: http://os-crna-oktober.splet.arnes.si/files/2011/10/NA%C4%8CRT-%C5%A0OLSKIH-POTI-2019-2020.pdf (29. 10 .2020)

Gaberšek, D., 2020. Informacija o varnostni problematiki v letu 2019, Dostopno prek: http://www.crna.si/images/GRADIVO_K_TO%C4%8CKI__3_-_informacija__o_varnostni_problematiki_v_letu_2019.pdf (29. 10 .2020)

Hodljivost, 2020. IPoP. Dostopno prek: https://ipop.si/urejanje-prostora/izrazje/hodljivost/ (14. 8. 2020)

Konvencija o pravicah invalidov. 2008. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Dostopno prek: http://www.zveza-sozitje.si/modules/uploader/uploads/news/files_news/konvencija_invalidi_lahki_vodnik.pdf (29. 10 .2020)

NIJZ. 2018. Zdravje v občini 2018. Črna na Koroškem. Dostopno prek: http://obcine.nijz.si/Dokumenti/pdf/2018/obcine/16.pdf (29. 10. 2020)

NIJZ. 2019. Zdravje v občini 2019. Črna na Koroškem. Dostopno prek: http://obcine.nijz.si/Dokumenti/pdf/2 (29. 10. 2020)

NIJZ. 2020. Zdravje v občini 2020. Črna na Koroškem. Dostopno prek: http://obcine.nijz.si/Dokumenti/pdf/2020/obcine/16.pdf (29. 10. 2020)

Občina Črna na Koroškem. 2018. *Zaključno poročilo o pripravi in izvedbi aktivnosti evropskega tedna mobilnosti v letu 2018. Drugače potujem z naravo sodelujem.* Črna na Koroškem: Občina Črna na Koroškem.

Občina Črna na Koroškem. 2019. *Strateški načrt Občine Črna na Koroškem na področju zdravja 2019-2024*. Črna na Koroškem: Občina Črna na Koroškem.

Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2002. *Popis.* Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: https://www.stat.si/popis2002/si/default.htm

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2019. *Delovne migracije, občine, Slovenija, letno.* [Podatkovni portal SI-STAT]. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: https://pxweb.stat.si/SiStat/sl (29. 10. 2020)

Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2019. *Indeks staranja, občine, Slovenija, letno*. [Podatkovni portal SI-STAT]. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: https://pxweb.stat.si/SiStat/sl (29. 10. 2020)
Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2019. *Naravno gibanje prebivalastva, občine, Slovenija, letno.* [Podatkovni portal SI-STAT]. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: https://pxweb.stat.si/SiStat/sl (29. 10. 2020)

Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2019. *Selitveno gibanje prebivalastva, občine, Slovenija, letno.* [Podatkovni portal SI-STAT]. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: https://pxweb.stat.si/SiStat/sl (29. 10. 2020)

Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2020. *Prebivalstvo po spolu, Črna na Koroškem, letno*. [Podatkovni portal SI-STAT]. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: https://pxweb.stat.si/SiStat/sl (29. 10. 2020)

Uredba o območjih, ki se štejejo za demografsko ogrožena. 1999. Uradni list Republike Slovenije. Dostopno prek: http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED519 (13. 08. 2020)

Zajc P. 2018. *Celostna prometna strategija za občino Črna - Analiza stanja z analizo izzivov in priložnosti. Delovno gradivo.* Dravograd, Maribor: RRA Koroška, regionalna razvoja agencija za Koroško regijo, d. o. o ZUM urbanizem, planiranje, projektiranja d. o. o. Dostopno prek: http://www.crna.si/images/1_faza_porocilo_analiza_stanja.pdf (29. 10. 2020)

Zajc, P. 2018. *Celostna prometna strategija Občine Črna na Koroškem*. Črna na Koroškem: Občina Črna na Koroškem. Dostopno prek: http://sptm.si/wp-content/uploads/2019/04/%C4%8Crna-na-Koro%C5%A1kem-CPS-2018.pdf (29. 10. 2020)

Zveza delovnih invalidov Slovenije. 2015. *Obrazložitev podelitve listine »Občina po meri invalidov« za leto 2015 Občini Črna na Koroškem.* Dostopno prek: https://www.zdis.si/files/obcina_po_meri_invalidov_2015_-_crna_na_koroskem_-_obrazlozitev.pdf

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

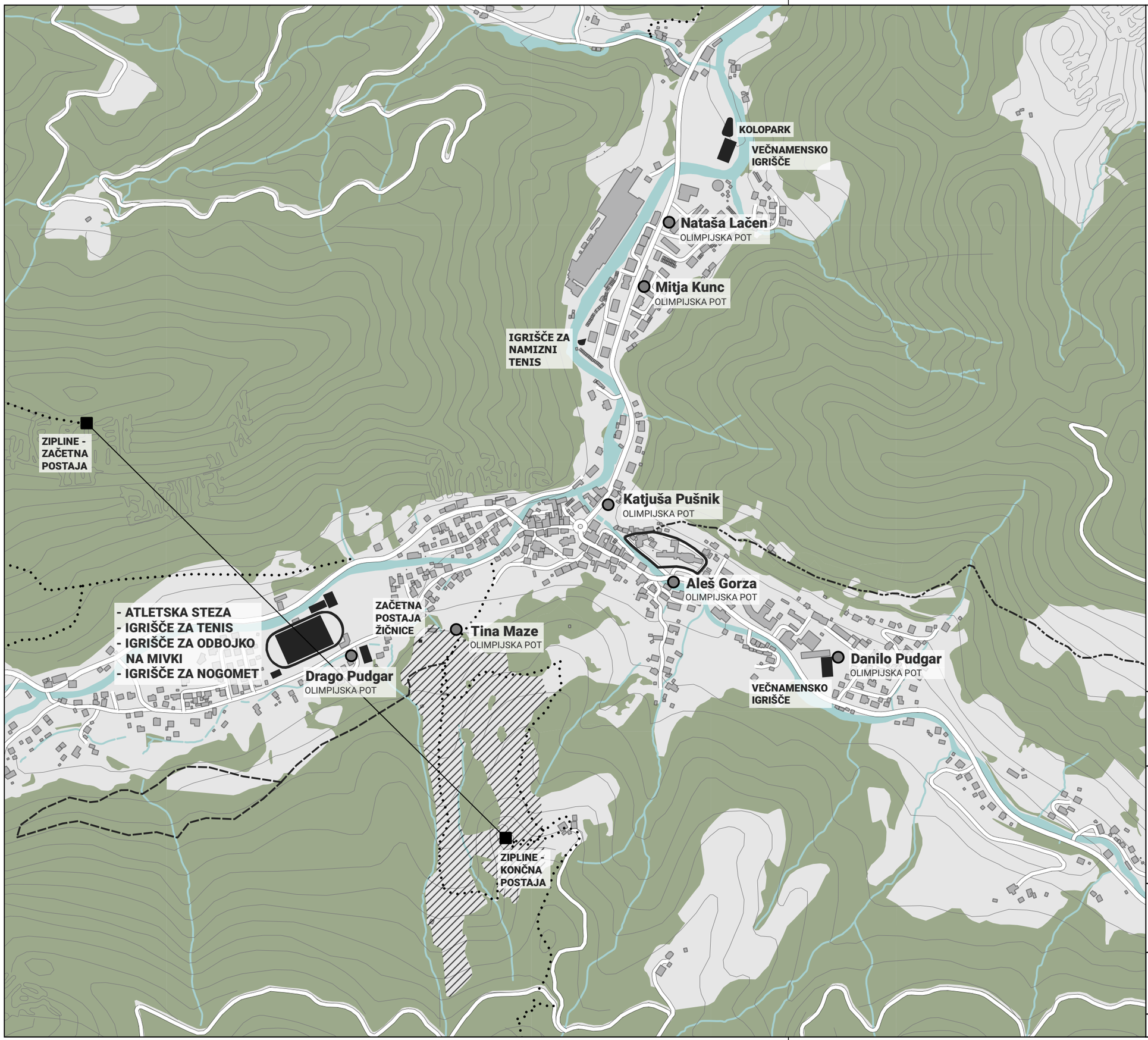

- zipline
- točke Olimpijske poti
- Medena pot
- zelena pot Teber
- trim steza
- planinske poti
- smučišče
- površine za šport in rekreacijo
- gozd
- vode
- stavbe
- ceste

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 1
Prikaz rekreacijskih površin in poti

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 100 200 300 m

oktober 2020 | 1:7500

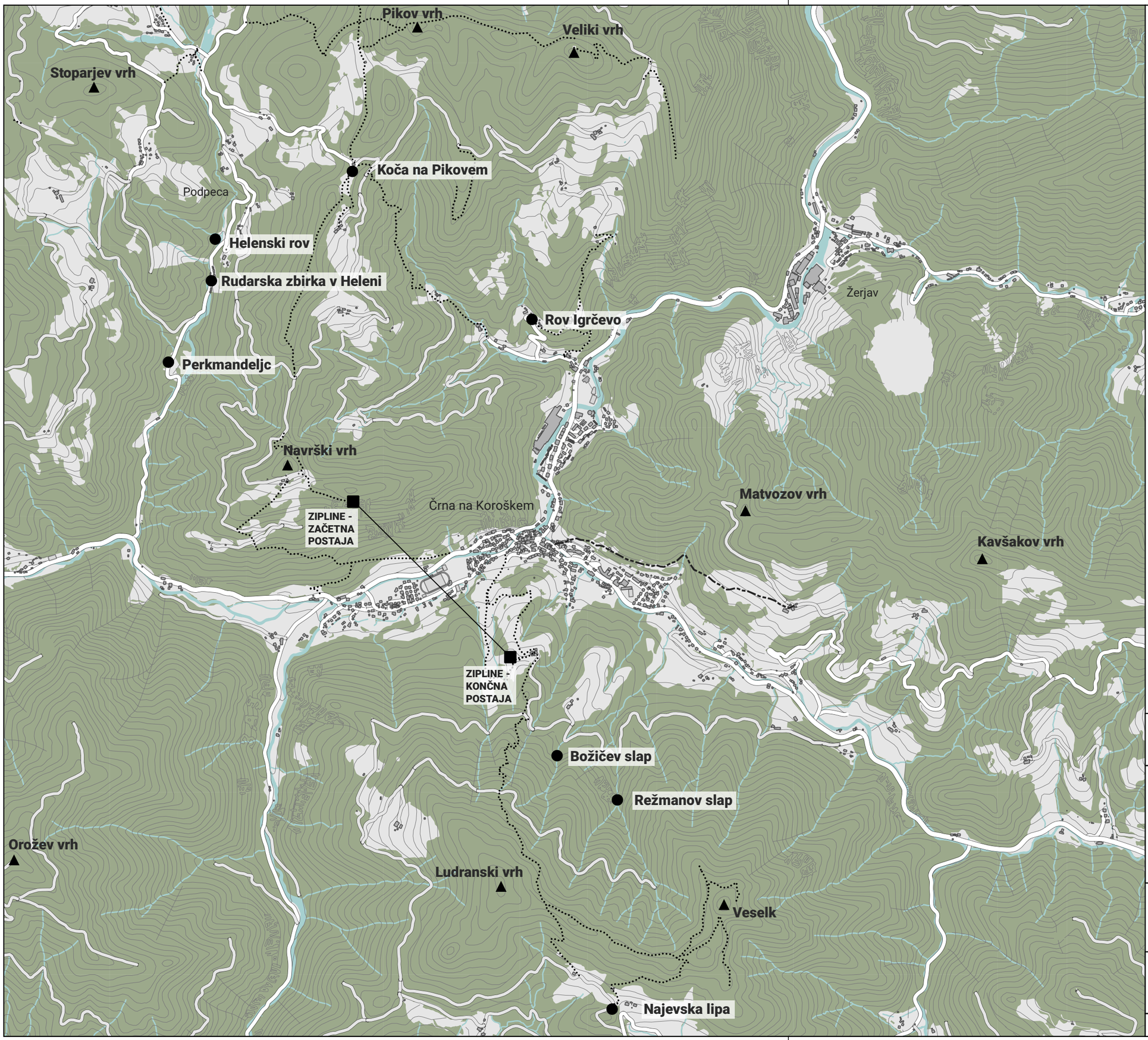

planinske poti
zelena pot Teber
vrhovi
zipline
zanimivosti
površine za šport in rekreacijo
gozd
vode
stavbe
ceste

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 2
Prikaz planinskih poti

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 250 500 750 m

oktober 2020 | 1:20000

Priloga 3

Orodje za oceno hodljivosti

Z orodjem (1) vrednotimo stopnjo hodljivosti kvantitativno (1-6), (2) zabeležimo bolj splošna opažanja. Pred začetkom vrednotenja preučimo kriterije vrednotenja. Med sprehodom opazujemo okolico in zabeležimo problem, ovire (fizične in druge) – zabeležimo opazko tudi v desni stolpec ocenjevalnega lista (ob kriterijih). Ob koncu sprehoda pregledamo zabeležke in ocenimo kvalitativno vrednost kriterija (1 – zelo slabo, nekvalitetno, okrnjeno; 6 – zelo dobro, kvalitetno)

Ocenjevalni list - 1. del

Kriterij	Ocena	Opažanja
Pločniki (širina, stanje, površina, vzdrževanje, robniki, označbe ipd)	1 2 3 4 5 6	
Prehodi za pešce (tipi, vmeščenost v prostor, pogostost prehodov, vidnost, osvetljenost itd.)	1 2 3 4 5 6	
Urbana oprema (klopce in druge sedalne površine, smetnjaki, drugo urbano pohištvo)	1 2 3 4 5 6	
Občutek varnosti (Kako varno se počutim? – upoštevajoč promet, stopnjo kriminala?)	1 2 3 4 5 6	
Izgled stavbe, okolice (splošno stanje, raznolikost, vzdrževanje, itd.)	1 2 3 4 5 6	

IPOP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Pogoji za kolesarjenje (ločene kolesarske površine, robniki, stojala, itd.)	1 2 3 4 5 6	
Javni potniški promet (gostota postajališč, kakovost postajališč, vozni park itd.)	1 2 3 4 5 6	
Kultura vožnje (vljudnost, pozornost na pešce, hitrostne ovire, itd.)	1 2 3 4 5 6	

2. del – splošna opažanja

Težave	
Ideje, predlogi za izboljšave	
Drugi komentarji	

IPoP Inštitut za politike prostora Institute for Spatial Policies
CIPRA ŽIVETI V ALPAH
DOBER TEK Slovenija Zdravo uživaj & več gibaj.
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program Aktivno v šolo in zdravo mesto je del prizadevanj IPoP – Inštituta za politike prostora za spodbujanje hoje kot aktivne oblike mobilnosti ter ustvarjanja zdravega bivalnega okolja. Pri izvajanju programa sodeluje CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp. Program sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

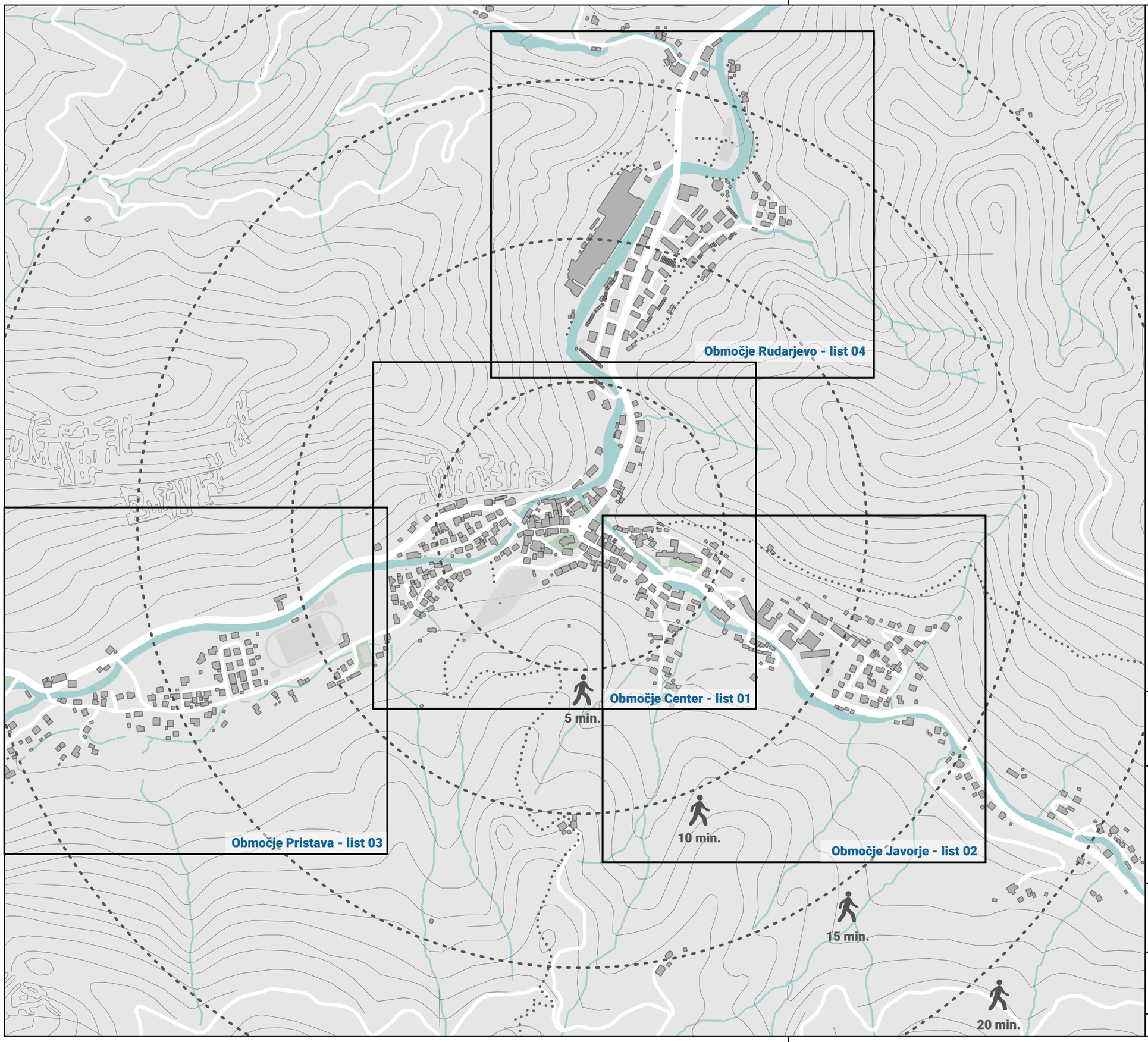

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 4
Prikaz porazdelitve na analitične liste

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 25 50 75 100 m

oktober 2020 | 1:7500

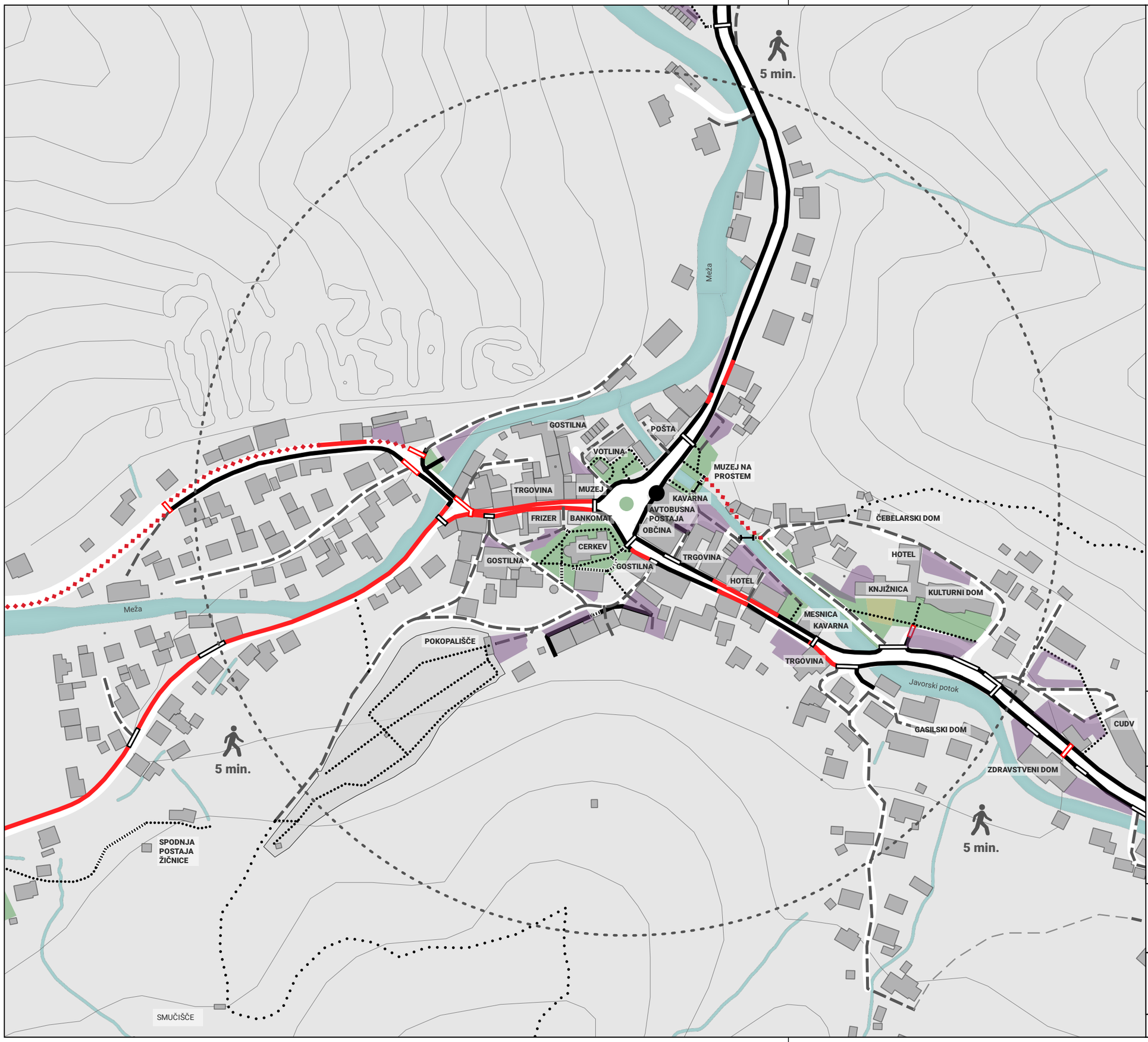

- primerno širok pločnik
- neprimerno širok pločnik
- manjkajoča infrastruktura
- prehod za pešce
- manjkajoči prehod za pešce
- tlakovana pešpot
- stopnice
- pot
- cestišče z umirjenim prometom
- kolovoz
- brv
- radiji hodljivosti
- avtobusno postajališče
- otroška igrišča
- površine za šport in rekreacijo
- javne površine
- javna parkirišča
- stavbe
- vode

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 5
Analiza pogojev za hojo
Območje Center - list 01

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 25 50 75 100 m

oktober 2020 | 1:2500

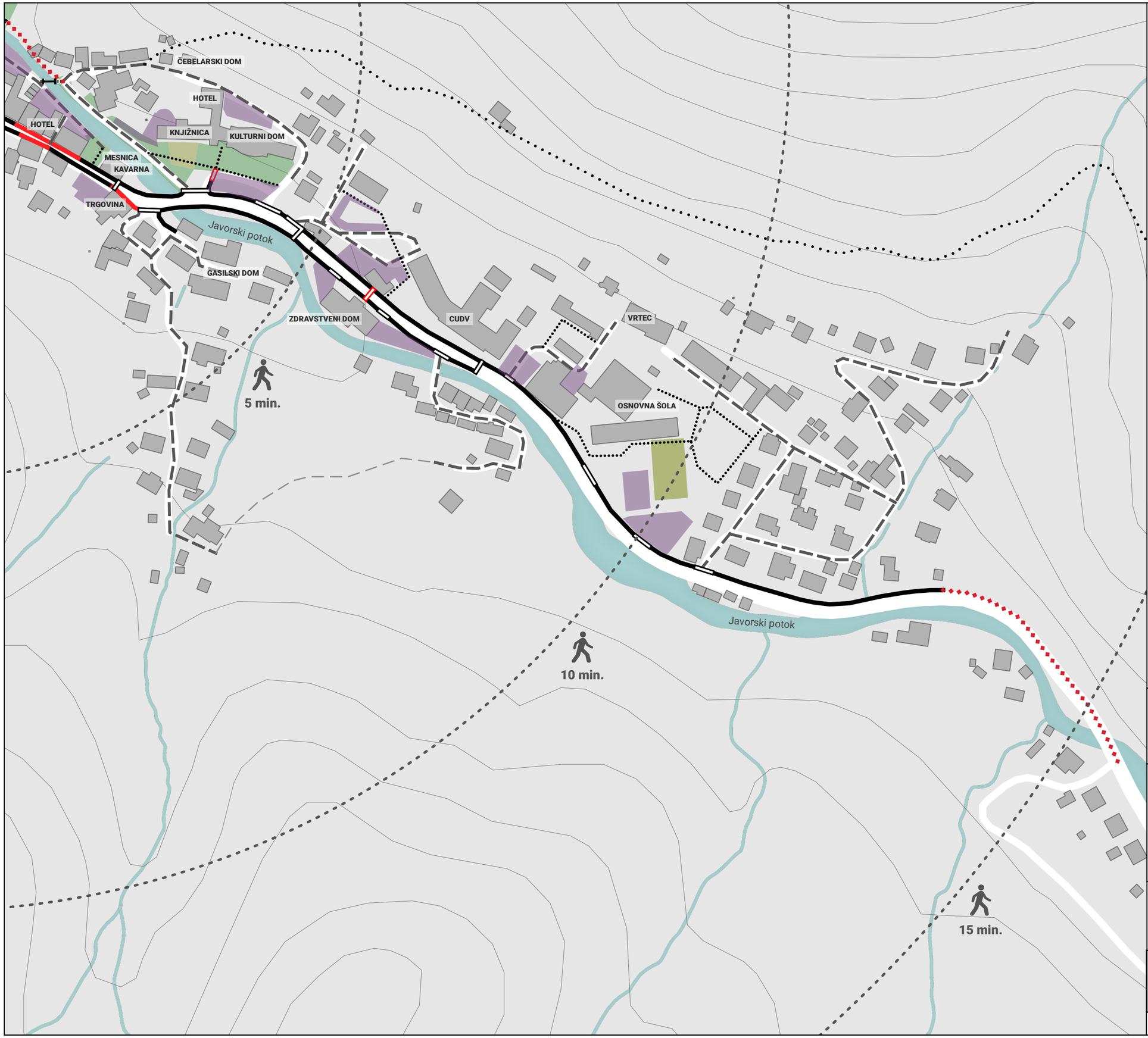

primerno širok pločnik
neprimerno širok pločnik
manjkajoča infrastruktura
prehod za pešce
manjkajoči prehod za pešce
tlakovana pešpot
stopnice
pot
cestišče z umirjenim prometom
kolovoz
brv
radiji hodljivosti
otroška igrišča
površine za šport in rekreacijo
javne površine
javna parkirišča
stavbe
vode

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 6
Analiza pogojev za hojo
Območje Javorje - list 02

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 25 50 75 100 m

oktober 2020 | 1:2500

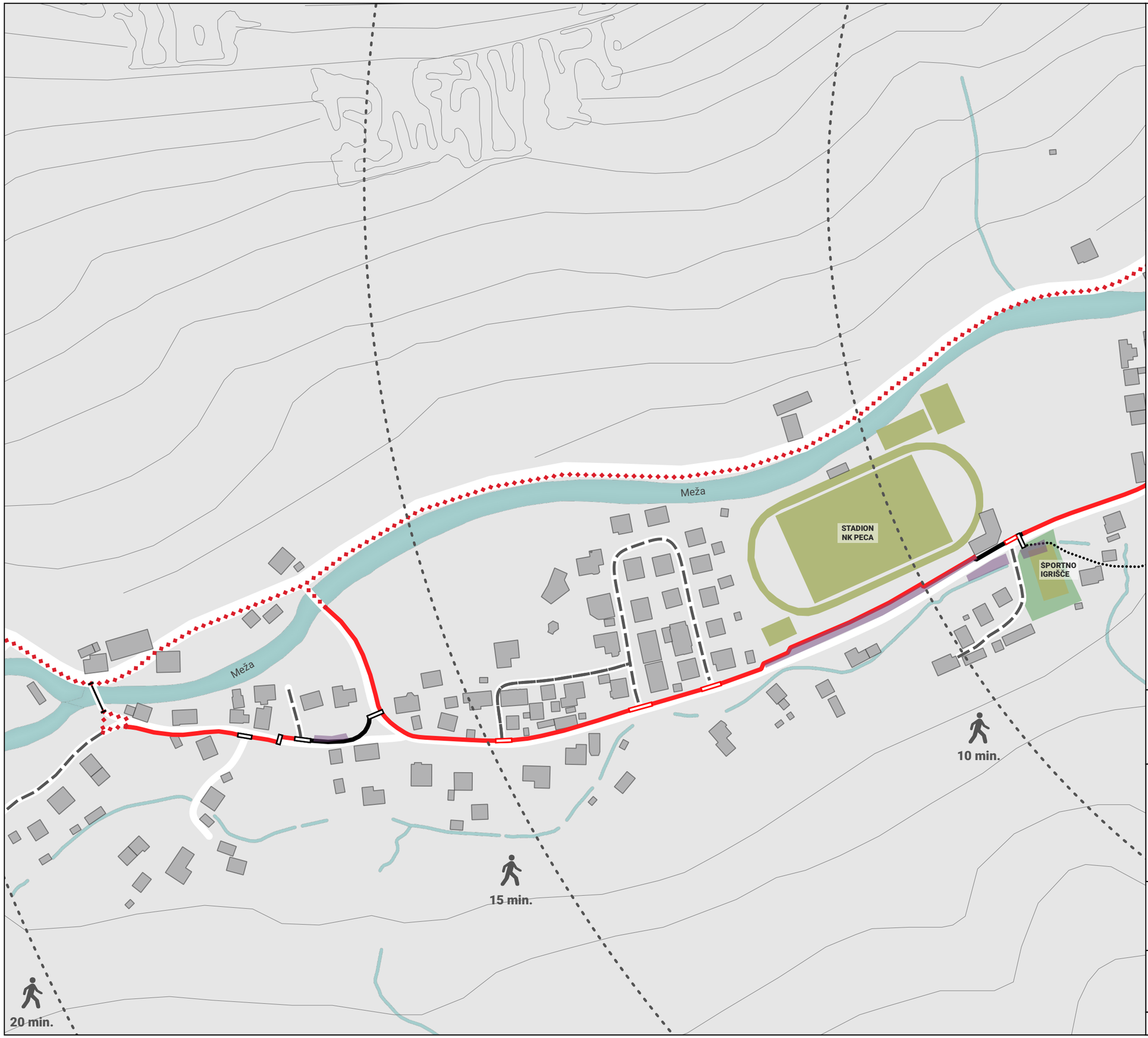

primerno širok pločnik
neprimerno širok pločnik
manjkajoča infrastruktura
prehod za pešce
manjkajoči prehod za pešce
tlakovana pešpot
stopnice
pot
cestišče z umirjenim prometom
kolovoz
brv
radiji hodljivosti
površine za šport in rekreacijo
javne površine
javna parkirišča
stavbe
vode

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 7
Analiza pogojev za hojo
Območje Pristava - list 03

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 25 50 75 100 m

oktober 2020 | 1:2500

- primerno širok pločnik
- neprimerno širok pločnik
- manjkajoča infrastruktura
- prehod za pešce
- manjkajoči prehod za pešce
- tlakovana pešpot
- stopnice
- pot
- cestišče z umirjenim prometom
- kolovoz
- brv
- radiji hodljivosti
- avtobusno postajališče
- otroška igrišča
- površine za šport in rekreacijo
- javne površine
- javna parkirišča
- stavbe
- vode

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 8
Analiza pogojev za hojo
Območje Rudarjevo - list 04

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 25 50 75 100 m

oktober 2020 | 1:2500

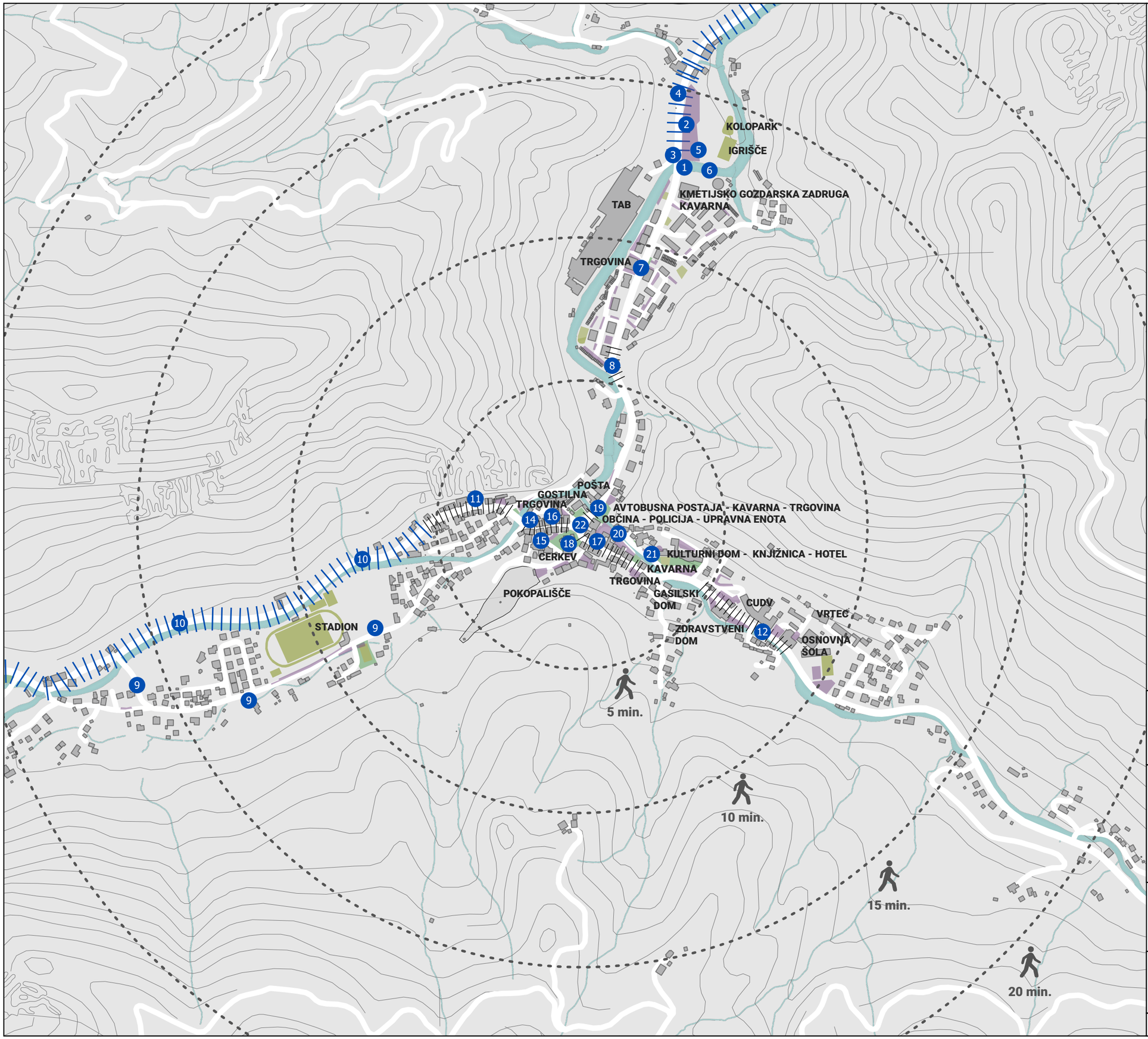

problemi, izzivi, ugotovitve

umirjanje prometa

radiji hodljivosti

otroška igrišča

površine za šport in rekreacijo

javne površine

javna parkirišča

stavbe

vode

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 9
Lokacije problemov in ukrepov v prostoru

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 25 50 75 100 m

oktober 2020 | 1:7500

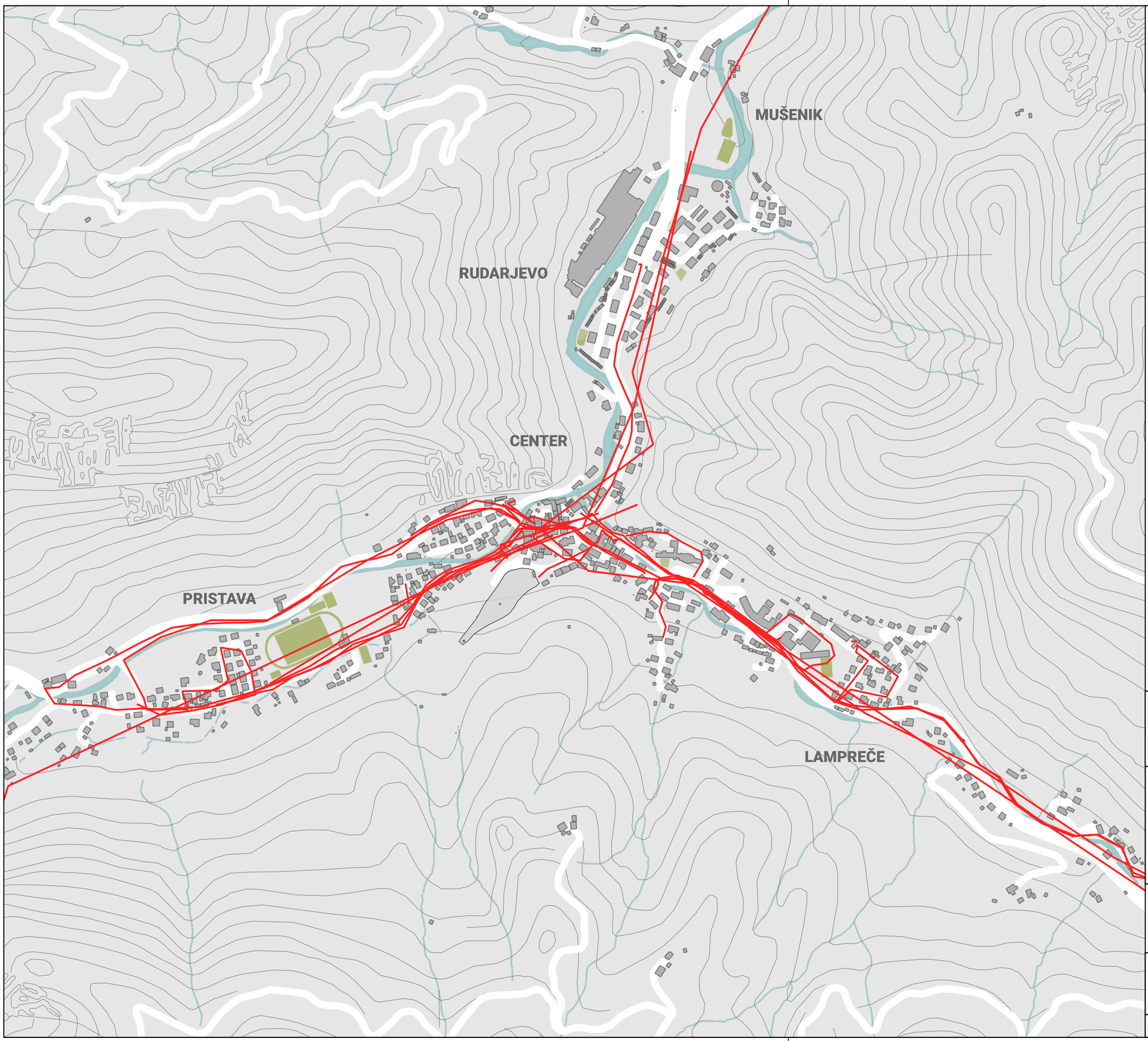

najpogosteje opravljene pešpoti

otroška igrišča

površine za šport in rekreacijo

javne odprte površine

pokopališče

stavbe

vode

podlaga: ZKN, GURS, 2020

Priloga 10
Najpogosteje opravljene pešpoti

projekt:
Lokalni načrt hodljivosti - Črna na Koroškem

aktivno v šolo
zdravo mesto

Izdelava kart:
Goran Jakovac
Anja Slapničar

IPOP

0 100 200 300 m

oktober 2020	1:7500	List: 00